

.se

Kristina Alexanderson och Pamela Davidsson

Eleverna och internet

.se | webbstjärnan

2014

Eleverna och internet 2014

Version 1.1 2014

Kristina Alexanderson och Pamela Davidsson

Texten skyddas enligt lag om upphovsrätt och tillhandahålls med licensen Creative Commons Erkännande 2.5 Sverige vars licensvillkor återfinns på <http://creativecommons.org/>, för närvarande på sidan <http://creativecommons.org/licenses/by/2.5/se/legalcode>.

Bilderna skyddas enligt lag om upphovsrätt och tillhandahålls med licensen Creative Commons Erkännande-Inga Bearbetningar 2.5 Sverige vars licensvillkor återfinns på <http://creativecommons.org/>, för närvarande på sidan <http://creativecommons.org/licenses/by-nd/2.5/se/legalcode>.

Vid bearbetning av verket ska .SE:s logotyper och .SE:s grafiska element avlägsnas från den bearbetade versionen. De skyddas enligt lag och omfattas inte av Creative Commons-licensen enligt ovan.

.SE klimatkompenserar för sina koldioxidutsläpp och stödjer klimatinitiativet ZeroMission. Se www.zeromission.se för mer information om ZeroMission.

Författare: Kristina Alexanderson och Pamela Davidsson

Redaktör: Lennart Bonnevier

Formgivning: Bedow

Fotograf: Kristina Alexanderson

Första upplagan.

ISBN: 978-91-87437-17-5

.SE (Stiftelsen för internetinfrastruktur) ansvarar för internets svenska toppdomän. .SE är en oberoende allmännyttig organisation som verkar för en positiv utveckling av internet i Sverige.

Organisationsnummer: 802405-0190

Besöksadress: Ringvägen 100 A, 9 tr, Stockholm

Brevledes på .SE Box 7399, 103 91 Stockholm

Telefon: +46 8 452 35 00. Fax: +46 8 452 35 02

E-post: info@iis.se www.iis.se

.se

Innehållsförteckning

INLEDNING.....	5
ANVÄNDNING AV INTERNET BLAND SKOLBARN.....	9
TILLGÅNG TILL TEKNIK BLAND ELEVER.....	11
ELEVERS TILLGÅNG TILL INTERNET I SKOLAN.....	19
ANVÄNDNING AV INTERNET I SKOLAN.....	23
VAD GÖR ELEVER PÅ INTERNET?.....	33
INTERNETS BETYDELSE FÖR ELEVER.....	37
JÄMFÖRELSE MELLAN FLICKOR OCH POJKAR.....	41
ATTITYDER OCH DELAKTIGHET.....	47
DIGITALA VERKTYG I UNDERVISNINGEN.....	53
LITTERATUR.....	58
METOD.....	59
TABELLER.....	60

Inledning

Svenskarna och internet 2014
soi2014.se

Webbstjärnan

Det här är en rapport som bygger på statistik från .SE:s årliga undersökning Svenskarna och internet 2014. Kapitlet om pedagoger och deras användning av digitala resurser är gjord inom ramen för .SE:s skolsatsning Webbstjärnan, och de pedagoger som blivit tillfrågade har varit aktiva i skoltävlingen under tävlingsåret 2013–2014. Syftet med rapporten är att presentera hur barn som går i skolan använder internet, i skolan och på fritiden. Delen som handlar om pedagoger har till syfte att visa hur användningen av digitala resurser påverkar pedagogernas arbete med undervisning, pedagogisk planering och administrativt arbete.

Skolverket

I den här rapporten används även siffror från Skolverkets undersökning IT-användning och IT-kompetens i skolan, som kommer att hänvisas till som "Skolverkets undersökning" i denna rapport.

Läroplanen
Lgr 11

Internet och användning av internet är en del av elevers vardag och skolan har enligt läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, Lgr 11. "i uppdrag att överföra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället. Skolan ska förmedla de mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensram alla i samhället behöver. Eleverna ska kunna orientera sig i en komplex verklighet, med ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt.

Studiefärdigheter och metoder att tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ." Även i gymnasieskolans "Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011" finns skrivningar som kopplas till kunskaper som kräver ett varierat arbete med internet, och som innebär att pedagoger bör använda internet och internetrelaterade tjänster för att stödja elever att nå skolans mål. En självklar del av både grundskolans och gymnasieskolans uppdrag blir att lära och förmedla kunskaper kring internet, it och digital kompetens. I den här rapporten tittar vi på hur elever beskriver sin internetanvändning i vardagen och i skolan, vad internet används till och hur.

Gy 2011

När vi tittar på läroplanen och ser att grundskolan liksom gymnasiet har som mål att "ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola /.../ kan använda sig av ett kritiskt tänkande och självständigt formulera ståndpunkter grundade på kunskaper och etiska överväganden /.../ kan använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande" väcks mitt intresse. Jag vill ställa det målet i relation till hur internetanvändningen ser ut, hur ofta internet används av elever och till vad.

Det vi ser i statistiken är att elevers användning av internet är begränsad i omfattning och till innehåll. När vi tittar på vilken tid som läggs på internet ser vi att under de senaste åren har elevers användning av internet i skolan i stort sett varit densamma. Trots att elever på fritiden ökat sin användning av internet markant, genom tillgången till mobiler som tillåter internetuppkoppling, så kallade smartmobiler. Internetanvändningen bland unga är fokuserad på vardagsanvändning och i skolan utnyttjar de främst internet för att söka efter information.

När vi frågar elever om de i skolan pratar om att hantera internet, säkerhet och källor så är det ett samtal som inte förs i vardagen, men för att elever ska bli medvetna användare och kritiskt kunna värdera och hantera internet krävs kunskaper och samtal. Skolan är en plats där alla elever går och därför bör de också få grundläggande kunskaper där.

I gymnasieskolans läroplan finns också formuleringar som innebär att pedagoger ska arbeta för att eleverna utvecklar ett kritiskt och medvetet arbetssätt med internet som verktyg. Det vi tittar på i denna rapport är om elever får tillgång till och möjlighet att använda modern teknik för kunskapsökande, kommunikation och lärande.

Bakgrund

2009 gav .SE ut en rapport i samarbete med Medierådet som handlade om unga svenskar och internet. Den rapporten hade ett kapitel om skolan, och i Svenskarna och internet har det sedan länge funnits ett kapitel om barn och unga men inte med fokus på hur internet används i skolan. Den här rapporten är en uppföljning på den

som vi gjorde 2013 och tanken är att .SE ska ge ut en liknande rapport årligen för att se hur internetanvändningen utvecklas bland elever.

I årets rapport finns även ett kapitel om hur pedagoger använder digitala resurser. Det kapitlet baseras på en enkät genomförd inom ramen för .SE:s skoltävling Webbstjärnan och frågorna ställdes endast till pedagoger som deltog i den satsningen.

De resultat som rör elever och internet och som presenteras i den här rapporten är hämtade från Svenskarna och internet 2014. Vi har gjort åldersindelningen av barnen och ungdomarna utifrån de skolformer som barn i olika åldrar tillhörde när de blev intervjuade. Undersökningen genomfördes under början av 2014. Det innebär att barnen i åldern 11 till 13 år gick på mellanstadiet, och barnen i åldern 14 till 16 år gick på högstadiet och ungdomarna i åldern 17 till 19 år gick på gymnasieskolan vid intervjutillfället.

Vi presenterar även resultat gällande barn som tillhör de yngre skolåren, i åldern 6 till 11 år, men dessa barn har inte blivit intervjuade själva. Vi har frågat deras föräldrar som svarat för sina barn, och det innebär att vi inte ställt lika många frågor som rör skola och skolarbete. Även åldern på de yngre barnen är den ålder som föräldrarna har uppgivit vid intervjutillfället, det vill säga den ålder barnen hade i början av 2014. Det är rimligt att anta att de barn som är 2 till 6 år i undersökningen går på förskolan, och den gruppen redovisas inte i den här rapporten, medan barnen som är i åldern 7 till 10 år går på lågstadiet och de som är 11 år går på mellanstadiet.

Pedagogers användning av digitala resurser

11–13 år mellanstadiet

14–16 år högstadiet

17–19 år gymnasiet

Yngre skolår

*Internet i skolan
Informationssökning*

*Unga svenskar
och internet*

Slutsatser

<i>Vardag</i>	I en värld där elever har internet som en naturlig del av sin vardag borde också skolan ta tillvara de möjligheter som internet kan medföra, samt utveckla kunskaper kring hur man kan hantera mediet. Våra barn och ungdomar har en hel del färdigheter och kunskaper kring datorer och mobila enheter, som skolan kan använda men också utgå från när de arbetar för att utveckla elevernas kunskaper i att använda internet för lärande, skapande och kommunikation. Skolan, vars uppgift är att förbereda eleverna att bli aktiva samhällsmedborgare, kan inte vara en plats där datorer och internet inte är en naturlig del.	gelbundet, en gång i veckan eller oftare, skoluppgifter som kräver internet.	<i>Mindre kunniga</i>
<i>Eleverna och internet 2013</i>	I rapporten Eleverna och internet 2013 slogs det tydligt fast att utifrån Skolverkets rapport om IT-användning och IT-kompetens i skolan är skolan mindre bra på att ta tillvara de möjligheter som finns med datorer och moderna verktyg som en naturlig del för kunskapssökande, kommunikation och lärande.	I årets undersökning ser vi att elever anser sig vara mindre kunniga om datorer än vid förra årets undersökning, en förklaring skulle kunna vara att elever använder mer mobila enheter än tidigare och att datorn inte är den enhet som används för att tillgå internet. Det elever främst använder internet till är att konsumera medier, som att titta på film på Youtube och lyssna på musik, eller söka fakta eller söka förklaringar på ord och begrepp.	<i>Mer mobila enheter</i>
<i>Elever aktiva internetanvändare</i>	De elever som börjar skolan är aktiva internetanvändare och har god tillgång till uppkopplade prylar i hemmet. Vi behöver skilja på användning och kunskaper, samt på användning och medveten användning. Skolans roll är att utveckla elevers medvetna användning genom att utmana dem att kritiskt undersöka mediet. Men i skolan får en genomsnittlig grundskoleelev dela dator med tre andra elever. I vår undersökning framgår det att endast 17 procent av mellanstadieeleverna har tillgång till en egen dator i skolan. 61 procent kan koppla upp sig via wifi, men skoluppgifter som kräver internetaccess är fortfarande inte vardag, endast 51 procent av eleverna i mellanstadiet får re-	Elever i svenska skolan lämnas till att på fritiden och med hjälp av föräldrarna och kamrater lära sig hantera och få kunskaper om internet. De lär sig framför allt att hantera internet genom ett flitigt vardagsanvändande av mobila enheter.	<i>Fritid</i>
<i>1 dator på 3 elever</i>	51%	I undersökningen 2013 fastslog Skolverket att elever främst använder datorer i skolan i svenska och samhällsorienterande ämnen, samt för att söka fakta och slå upp ord, samt skriva uppsatser och göra presentationer för skolarbetet.	<i>Svenska, SO</i>
		Användningen av internet är likartad för elever i grundskolan och gymnasiet. Internet används som ett informationsbibliotek där elever söker efter information. Med ökad ålder på eleverna används internet mer regelbundet i skolan, och internetns kommunikationsmöjligheter blir en del av den skolrelaterade användningen. Vi ser dock att internetns betydelse för studier har minskat bland de äldre eleverna och att internet bland skolbarn och ungdomar främst är viktigt för vardagslivet.	<i>Söker information</i>
		Skillnaderna i användning av internet i hemmet och i skolan är stor, i hemmet används datorer ofta och regelbundet, i skolan uppger elever att de använder in-	<i>Internet används hemma</i>

ternet lika mycket för att göra skolarbete som för att göra annat. Alltså när elever använder internet i skolan används internet lika mycket till annat som till skolarbete, en förklaring skulle kunna vara att användningen av internet för skolarbete är relativt enkel.

Delaktiga

Elever upplever liksom 2013 att de är delaktiga i informationssamhället, och vi ser att en ökad delaktighet påverkas av hur viktigt internet är för studier samt vardagsliv. En ökad användning, medveten och integrerad som en del av skolans arbete, skulle leda till att fler elever kände sig delaktiga i informationssamhället, mer kunniga. Jag tror att skolan har en viktig roll att spela här.

Mobilanvändning

Det vi också ser är att elever har och använder mobiler för att koppla upp sig på internet regelbundet, men det är oklart om och hur mobilen används för skolarbete. Det elever uppger är att de använder mobilen främst för fritidsaktiviteter, men vi vet att mobilen även är ett verktyg för att till exempel söka fakta, som är en aktivitet som förknippas med skolarbete. Med tanke på att en majoritet av eleverna i skolan har tillgång till mobiler skulle den kunna vara en enhet som används i skolan och för skolarbete, men det är inget vi kan se i vår undersökning.

It används till pedagogisk planering

Vi har även frågat pedagoger som aktivt använder digitala resurser om deras användning av digitala resurser och ser att när de skattar sin användning av digitala resurser för undervisning, pedagogisk planering och administration framgår det tydligt att digitala resurser främst används för pedagogisk planering och administration och i mindre omfattning för undervisning. En annan tydlig trend är att i undervisningen

används digitala resurser som ett komplement till andra resurser, och pedagoger som deltagit i undersökningen menar att traditionella undervisningsresurser har fått en minskad betydelse i deras arbete de senaste tre åren och de tror att de kommer att få än mindre betydelse framöver, om tre år. I det administrativa arbetet används digitala resurser främst och har enligt de pedagoger som vi tillfrågar en självklar plats i arbetet, det finns dock inte en entydig bild av att de digitala resurserna som används för administration är tidsbesparande.

Ett komplement

Administration

När de pedagoger som ingått i vår enkät ska ange hur ett arbete med digitala resurser tas emot av elever och föräldrar är bilden mycket positiv och de uppger också att ett arbete med digitala resurser stärker dem i deras yrkesprofession.

Positiv bild

Kristina Alexanderson
Chef internet i skolan
Stockholm September 2014

OI

Användning av internet bland skolbarn

I stort sett alla skolelever använder internet regelbundet hemma. Äldre elever är flitigare men redan bland elvaåringarna är 80 procent uppkopplade varje dag.

Internet är en viktig del av skolbarnens vardag. Elever i alla stadier är användare av internet regelbundet. När vi tittar på användning av internet ser vi att den dagliga användningen ökar med ökad tillgång till teknik och ökad ålder.

Lågstadiet och förskoleklassen

Bland barn i alla åldersgrupper ser vi en regelbunden användning av internet, alltså att de använder internet minst en gång i veckan eller oftare. 75 procent av alla barn som går i förskoleklassen är vana

Vana internet-användare

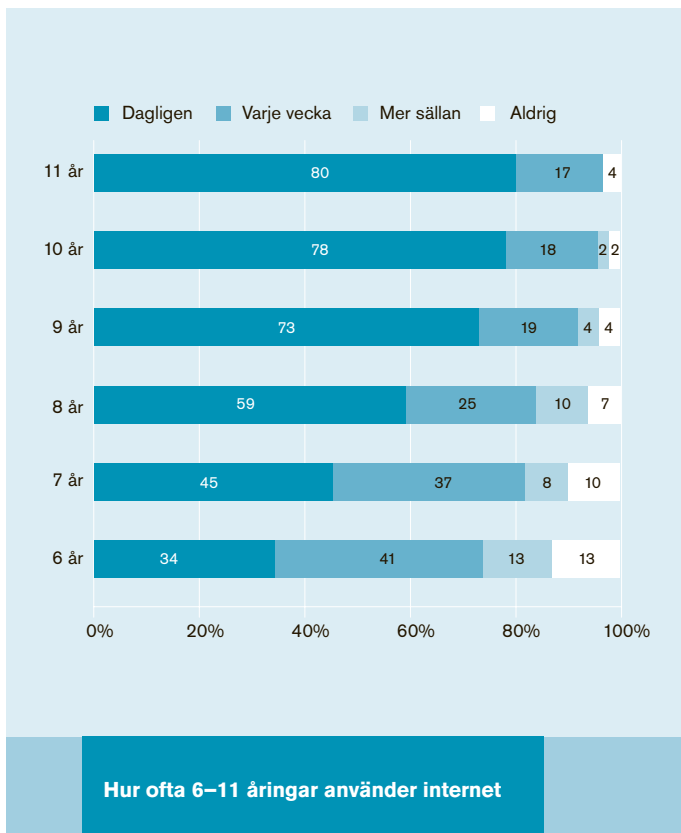

Diagram 1.1 Hur ofta barn som är 6–11 år använder internet 2014.

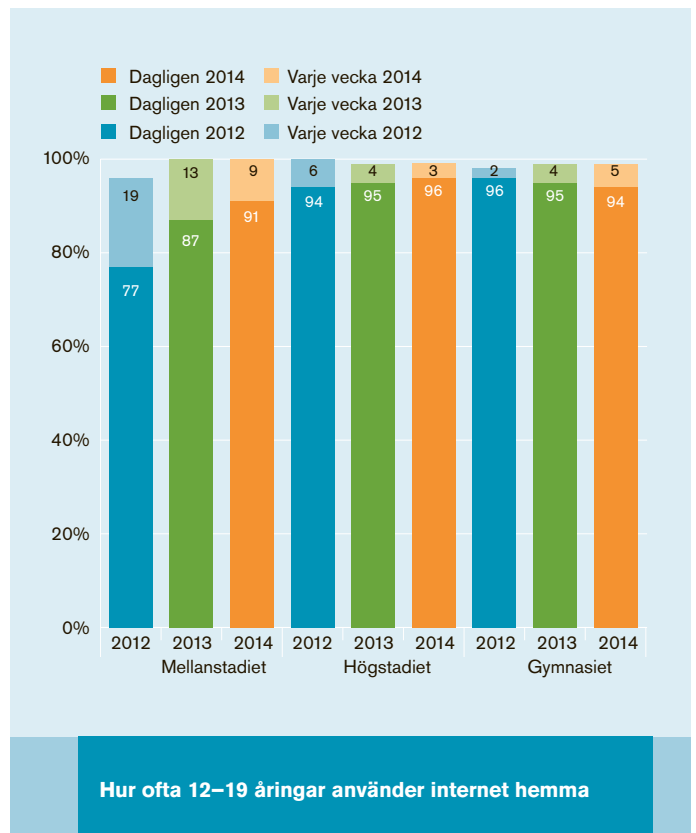

Diagram 1.2 Andel elever i åldern 12–19 år som använder internet hemma dagligen eller varje vecka 2012–2014. År 2014 är även 11-åringar med i gruppen 12–13 år.

Årskurs två

internetanvändare så till vida att de använder internet varje vecka eller oftare på fritiden. När eleverna går i tvåan, alltså är åtta år, är över hälften av dem dagliga internetanvändare i hemmet.

Hur internetanvändningen ser ut i skolan för barnen på lågstadiet har vi inga rättvisande uppgifter om eftersom vi intervjuar barnens föräldrar och de kan inte ge en rättvisande bild av hur barnens användning ser ut i skolan.

Mellanstadiet

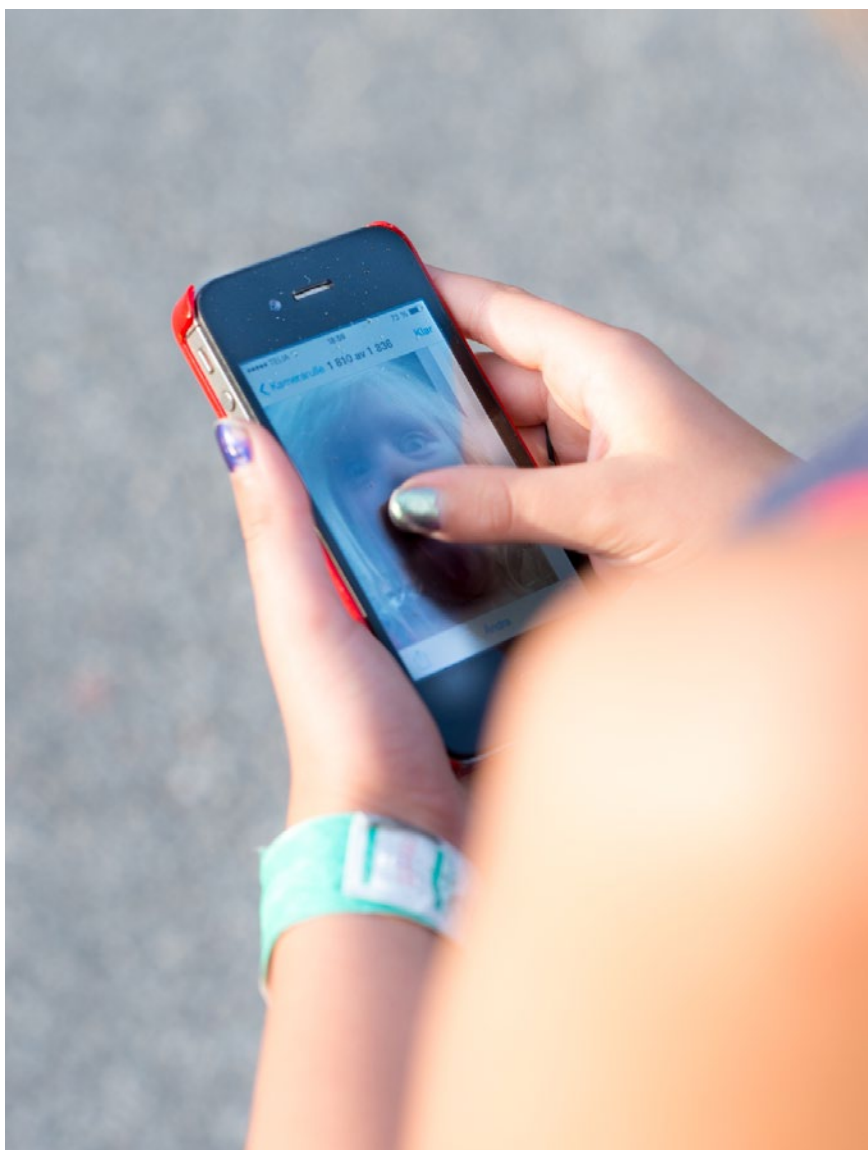
När vi ser på förändringen över tid ser vi att det dagliga användandet har ökat från 2012 då 77 procent av mellanstadiet eleverna använde internet dagligen, till 91 procent 2014. Alla elever som går på mellanstadiet använder internet regelbundet, minst en gång i veckan eller oftare.

Högstadiet

Liksom tidigare år är användningen av internet hög bland barnen som går på högstadiet. 96 procent av alla högstadiet elever använder internet dagligen hemma, och 99 procent av eleverna använder internet regelbundet. Det har inte skett någon större förändring över de senaste åren, utan internetanvändningen fortsätter ligga på en hög nivå.

Gymnasiet

Även bland gymnasieeleverna är det en fortsatt hög daglig användning av internet i hemmet liksom den varit de senaste åren i undersökningen Svenskarna och internet. Internet är en naturlig del av skolbarnens vardag. ●

02 Tillgång till teknik bland elever

Så gott som alla elever från mellanstadiet och uppåt har numera en egen smartmobil. Bland de yngre barnen växer användandet av surfplattor kraftigt.

Personliga enheter

Liksom i tidigare undersökningar i Svenska och internet fortsätter trenden med att barn och ungdomar använder personliga enheter för att koppla upp sig på internet. Den tydligaste trenden i årets undersökning är att surfplattorna har tagit ett steg framåt i elevernas vardag och vi kan se en ökad användning i alla åldersgrupper, om än mest bland de yngre skolbarnen.

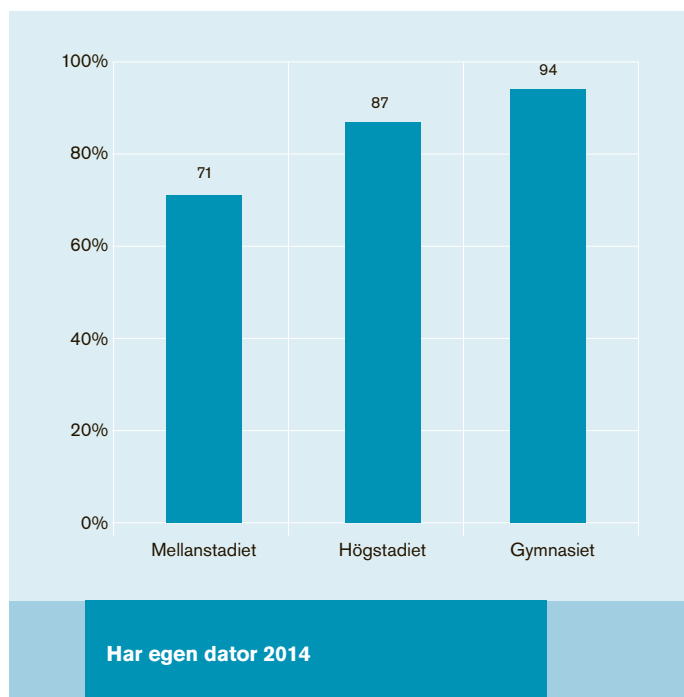

Diagram 2.1 Andel (procent) elever som har en egen dator hemma 2014.

Tillgång till datorer i hemmet bland elever

I mellanstadiet har 71 procent av alla elever tillgång till en egen dator, och med ökad ålder ökar också tillgången – samma trend som vi kan se när det gäller internetanvändning. Bland elever på högstadiet är det 87 procent som har en egen dator och på gymnasiet har 94 procent av eleverna det.

Egen dator

Tillgång till smartmobil bland elever

Bland de barn som börjar skolan, alltså är sex år, är tillgången till en egen mobiltelefon relativt liten, men enligt föräldrarnas uppgift har ändå 6 procent av dem en egen mobil. I nioårsåldern har över hälften av eleverna, 63 procent, egna mobiler. Det är 93 procent av 11-åringarna som har en egen mobil, medan 77 procent använder surfplattor.

63% av nioåringarna – egen mobil

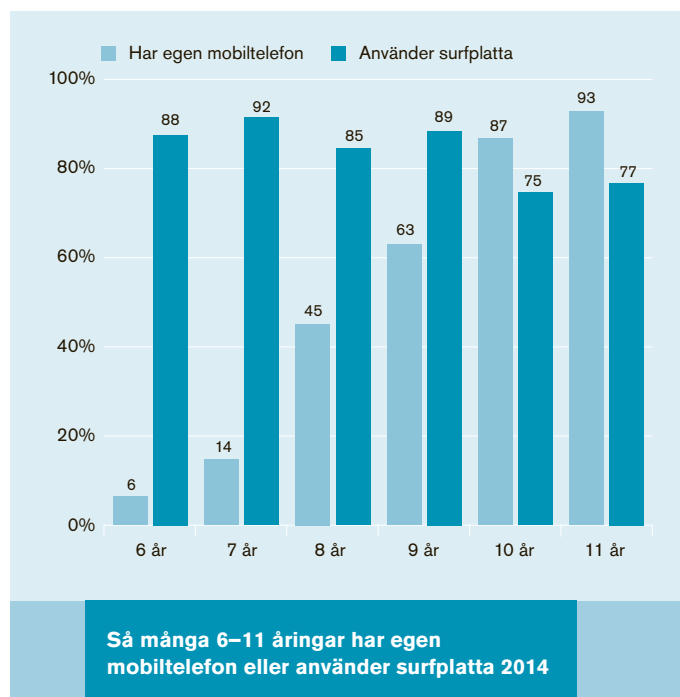

Diagram 2.2 Andel barn 6–11 år som har en egen mobiltelefon eller använder surfplatta 2014.

Surfplattor

Bland de yngre skolbarnen används främst surfplattor. 88 procent av alla sex-åringar använder surfplattor. Användningen är störst bland lågstadieleverna där 92 procent av alla sjuåringar använder surfplattor, 85 procent av alla åttaåringar och 89 procent av alla nioåringar. I tioårsåldern börjar mobilanvändningen närma sig surfplattanvändningen, men det är fortfarande 75 procent av alla tioåringar som använder surfplattor medan 63 procent har en egen mobil.

Internet i mobilen

I och med att eleverna har tillgång till mobiltelefoner har de också tillgång till internet, och här ser vi en ökning av användandet av internet i mobilen bland de yngre barnen. 44 procent av alla 6-åringar använder internet i mobilen, och jämfört med 2012 har det skett en tydlig ökning från 21 procent till 44 procent. Över hälften, 51 procent, av alla 7-åringar använder internet i mobilen.

Användningen av internet i mobilen ökar och kryper ner i åldrarna. De små personliga enheterna som vi bär med oss gör att yngre och yngre barn kopplar upp sig mer och mer regelbundet. Även om de inte har egna mobiler, utan lånar föräldrars eller syskons.

Internetrelaterade spel

Idag är det naturligt att spela via mobilen, och många mobilspel kräver internetuppkoppling, men det är inte självklart att barnen/eleverna upplever detta som att "använda internet". Kanske är siffrorna som vi ser i undersökningen i underkant, och internet är så självklart i barnens aktiviteter att det inte längre är meningsfullt att diskutera om de är uppkopplade eller inte.

Bland de yngsta barnen vet vi inte hur det ser ut med tillgång till smartmobiler,

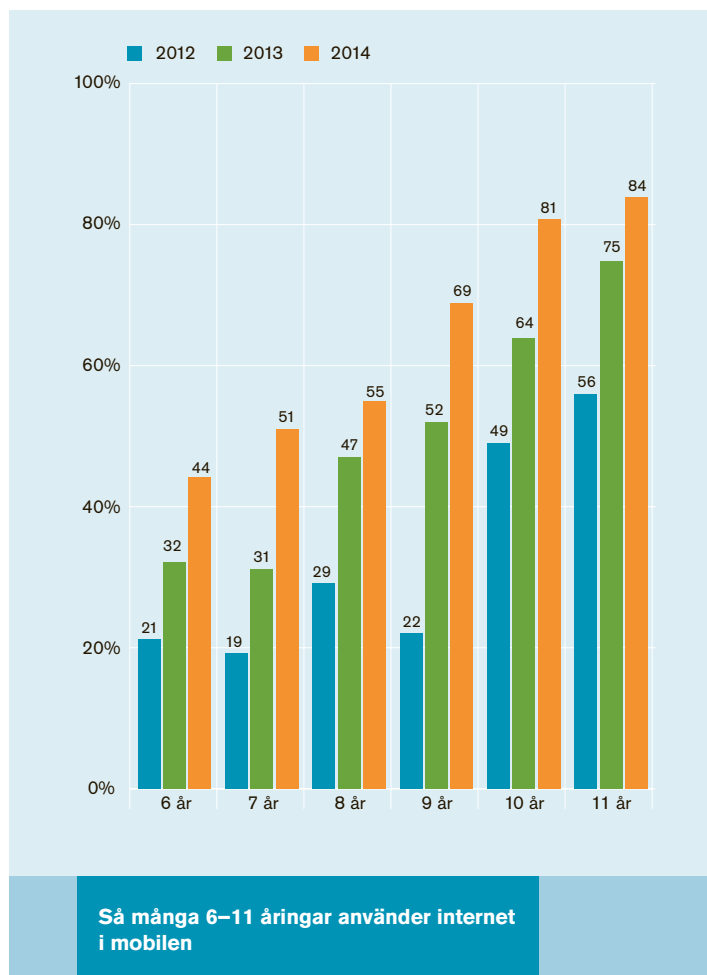

Diagram 2.3 Andel barn 6–11 år som använder internet i mobiltelefon 2012–2014.

men bland mellanstadieelever och äldre barn har vi ställt frågan. Tillgången på teknik ökar som vi sett i tidigare rapporter med elevernas ålder.

Vi ser att alla åldersgrupper som vi har med i vår rapport har tillgång till en smartmobil och att eleverna använder dessa för att koppla upp sig regelbundet.

Ökad tillgång med ökad ålder

Mellanstadiet

Användning av internet hör ihop med möjligheterna att koppla upp sig. När det kommer till mobiler har 96 procent av eleverna som går på mellanstadiet tillgång till en egen smartmobil. Alltså är tillgången till en egen mobil större i åldersgruppen än tillgång till en egen dator, vilket 71 procent uppger att de har (diagram 2.1). Den egna smartmobilen har blivit varje elevs verktyg. 2011 hade 19 procent av barnen i mellanstadiet en egen smartmobil, 2012 var det 61 procent och i år är det i stort sett alla (96%). Och tillgång till mobiler kryper ner i åldrarna, vi såg ju tidigare (diagram 2.2) att 63 procent av alla 9-åringar har en egen mobiltelefon.

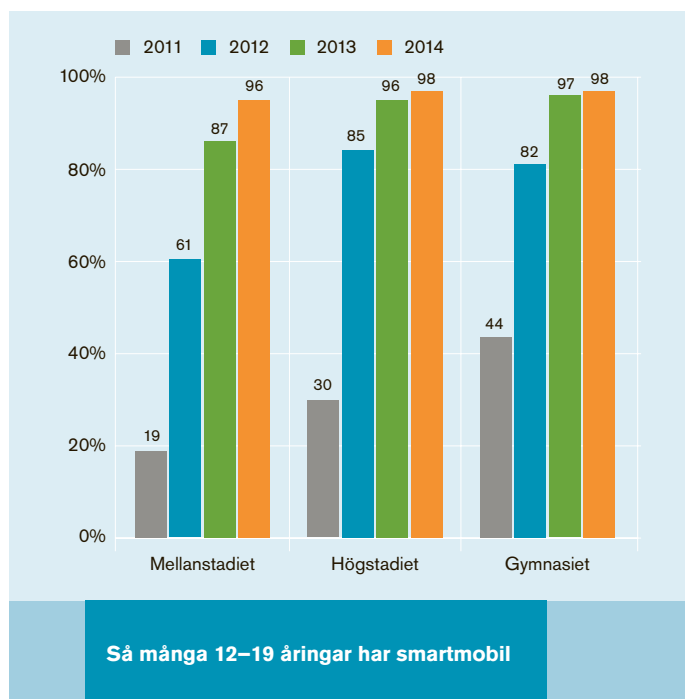
När vi tittar på hur ofta eleverna på mellanstadiet kopplar upp sig via sin mobiltelefon är det 89 procent som gör det

Så här stor andel elever på mellanstadiet använde mobilerna minst varje vecka till följande aktiviteter 2014:

	Pojkar	Flickor
Skicka sms	74%	92%
Skicka mms	21%	29%
Skicka betal-sms	3%	2%
Besöka sociala nätverk	62%	69%
Publicera var de befinner sig	13%	27%
Instagram	51%	59%

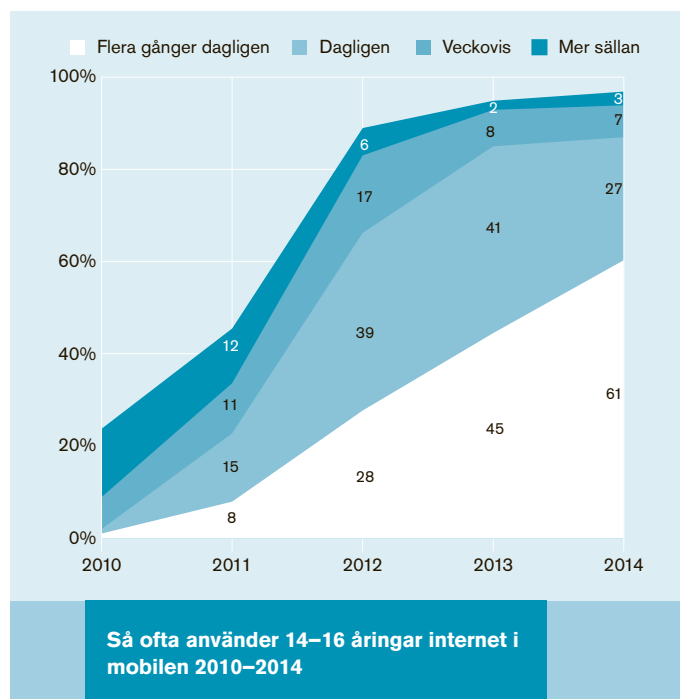
regelbundet, minst en gång i veckan eller oftare. Det betyder att barn har tillgång till wifi i hemmet eller i skolan eller har ett internetabonnemang som ger dem tillgång till internet via mobilen.

Tillgång till egen smartmobil

Så många 12–19 åringar har smartmobil

Diagram 2.4 Andel barn 12–19 år som har smartmobil 2011–2014. År 2014 är även 11-åringar med i gruppen 12–13 år.

Så ofta använder 14–16 åringar internet i mobilen 2010–2014

Diagram 2.5 Hur ofta barn 14–16 år använder internet i mobilen 2010–2014.

Högstadiet

Eleverna i högstadiet har tillgång till internet i hemmet, och utöver det har de tillgång till internet i fickan genom att 97 procent av dem har en egen smartmobil. Det kan jämföras med att 87 procent har tillgång till en egen dator. Högstadiellevorna är inte bara uppkopplade i hemmet utan även när de kommer till skolan, nio av tio använder sin mobil för att koppla upp sig på internet regelbundet. 88 procent av alla högstadiel elever kopplar upp sig till internet via sin mobil varje dag.

Smartmobil

Tillgången till smartmobiler bland elever i alla åldrar tog ett ordentligt språng mellan 2012 och 2013 då i princip alla högstadiel elever fick tillgång till en egen smartmobil. Trenden att elever använder sina smartmobiler för att koppla upp sig på internet finns kvar, och med utökat mobilnät blir internet mer och mer mobilt bland eleverna som går i skolan. 95 procent av alla högstadiel elever kopplar upp sig regelbundet, minst en gång i veckan eller oftare via sin mobil, och av dessa kopplar 88 procent upp sig dagligen.

Såhär stor andel av eleverna som gick på högstadiet 2014 uppgav att de använder mobilerna minst varje vecka till följande aktiviteter:

Högstadiet	Pojkar	Flickor
Skicka sms	84%	89%
Skicka mms	22%	33%
Skicka betal-sms	1%	5%
Besöka sociala nätverk	83%	89%
Publicera var de befinner sig	19%	39%
Mobilt BankID	7%	7%
Instagram	57%	81%

Gymnasiet

Tillgången till en smartmobil bland ungdomar som går på gymnasiet är att 98 procent av alla elever har en egen smartmobil jämfört med att 94 procent har en egen dator. Så även om tillgången på datorer ökar med elevers ålder är mobilen den vanligaste enheten som elever använder. Bland gymnasieeleverna var det följande andel som varje vecka eller oftare 2014 använde mobilen till dessa aktiviteter:

Tillgång till teknisk utrustning

Gymnasiet	Pojkar	Flickor
Skicka sms	95%	98%
Skicka mms	45%	25%
Skicka betal-sms	9%	4%
Besöka sociala nätverk	91%	88%
Publicera var de befinner sig	14%	27%
Mobilt BankID	34%	19%
Instagram	59%	63%

Mobilen och skolan

När vi frågar elever vad de främst använder sina smartmobiler till är fördelningen mellan olika aktiviteter densamma för elever i alla åldrar: de kommunicerar, sms:ar och besöker sociala medier. Användningen ser alltså ut att vara ganska vagt kopplad till de skolrelaterade uppgifter som IT främst används till i skolan, nämligen att söka information, skriva dokument eller göra presentationer (källa Skolverket).

*Mobilanvändning**Hur används mobilen för skolrelaterade uppgifter?*

Frågan vi kan ställa oss är om mobilerna, som i stort sett alla elever i alla stadier har

Egen utrustning i undervisning

tillgång till, också används inom ramen för skolarbete. Vi har inte ställt den frågan men i skolverkets rapport från 2013 framgick det att i 59 procent av grundskolorna och i 89 procent av gymnasieskolorna uppger rektorerna att elever får använda egen it-utrustning i undervisningen. Enligt rapporten är det så att i 50 procent av alla kommunala grundskolor får alla elever eller vissa klasser använda egen mobil i undervisningen. Motsvarande siffra för egen dator är 38 procent och för surfplatta 36 procent.

I samtalet kring it i skolan pratas det en del om att låta elever använda sina egna enheter för skolarbetet, det kallas för "bring your own device" eller BYOD.

BYOD

BYOD är både en möjlighet och en utmaning för skolan.

Möjligheter

Möjligheterna är många när 92 procent av alla mellanstadieelever har en egen smartmobil. En pedagogisk användning av dessa mobiler skulle medföra att (nästan) alla elever fick tillgång till internet och kunde använda det som en självklar del i skolarbetet. Det löser frågan om tillgång och låter skolan fokusera på användning och kunskaper kring användning av internet, vilket i sig skulle vara ett stort steg framåt.

Utmaningar

Det kan tänkas att skolan tvekar eftersom det också innebär nya utmaningar, i och med att dessa mobiler är just personliga. Det innehåll och de funktioner (appar) som finns i en mobil är valda utifrån just den elevens intressen och förutsättningar. Det betyder att alla elever inte kommer att ha likvärdiga verktyg, och verktyget är också fyllt med möjligheter att göra annat än skolarbete, vilket i sig kan skapa en utmaning för pedagogerna att få eleverna att välja "skolarbete" och inget annat.

Likvärdiga

Ytterligare en komplikation med de personliga enheterna är de effekter som så kallade filterbubblor kan medföra vid informationssökning och kunskapsinhämtande via internet. När alla elever arbetar med egna personliga enheter får de, på grund av hur söktjänsterna är konstruerade, olika sökresultat utifrån sina egna intressen och tidigare sökningar.

Filterbubblor

Men användningen av internet kan inte vara beroende av skolans bristande ekonomi, eller vara en fråga om tillgång till teknik, när den teknik som eleverna behöver i skolvardagen finns i deras ficka. Samtalet kring att använda internet borde kanske handla om hur denna teknik används bäst? Det centrala är kanske inte att skolan ska erbjuda teknik utan att den ska utveckla elevernas färdigheter i att "använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande", som det står i läroplanen. (Lgr 11)

Skolans uppgift bör vara att utveckla elevers kunskaper och användning av modern teknik så att de blir mer medvetna och kunniga användare av internet. Det viktiga är att skolorna gör val baserade på en tydlig strategi för att få elever att förstå hur internetrelaterade tjänster fungerar och utveckla deras digitala kompetens, så att de blir mer medvetna användare av internet. BYOD är en möjlighet som definitivt bör undersökas.

Tillgång till surfplattor

Bland alla hushåll i Sverige kan vi se att det från 2013 till 2014 har skett en ökning från 31 procent till att över hälften (53 procent) har tillgång till en surfplatta. Det i sig påverkar användningen och tillgången för barnen.

Surfplattor

Mellanstadiet

Vi ser att det har skett en tydlig ökning av användandet av surfplattor jämfört med 2013 då 59 procent av barnen som gick på mellanstadiet uppgav att de använde surfplatta. I år använder i stort sett alla barn på mellanstadiet (95 procent) surfplattor. Användandet är inte kopplat till att barnen har en egen surfplatta, det är 58 procent av eleverna i mellanstadiet som har en egen surfplatta, men surfplattan finns i 88 procent av alla hushåll där det finns mellanstadiebarn.

Surfplattan är alltså till skillnad från mobilen inte i första hand personlig, utan används av flera i hushållet.

Bland skolbarnen på mellanstadiet är användandet av surfplattor mest fokuserat på att spela spel, surfa runt, besöka sociala nätverk samt lyssna på musik.

Flickor 12–13 år

Söka info om tidtabell o dyl	21%
Lyssna på och ladda ner musik	21%
Besöka sociala nätverk	21%
Surfa runt	29%
Spela spel	29%

Pojkar 12–13 år

Instant messaging	25%
Lyssna på och ladda ner musik	25%
Besöka sociala nätverk	25%
Surfa runt	33%
Spela spel	50%

Aktiviteter med surfplattor

Inte personlig

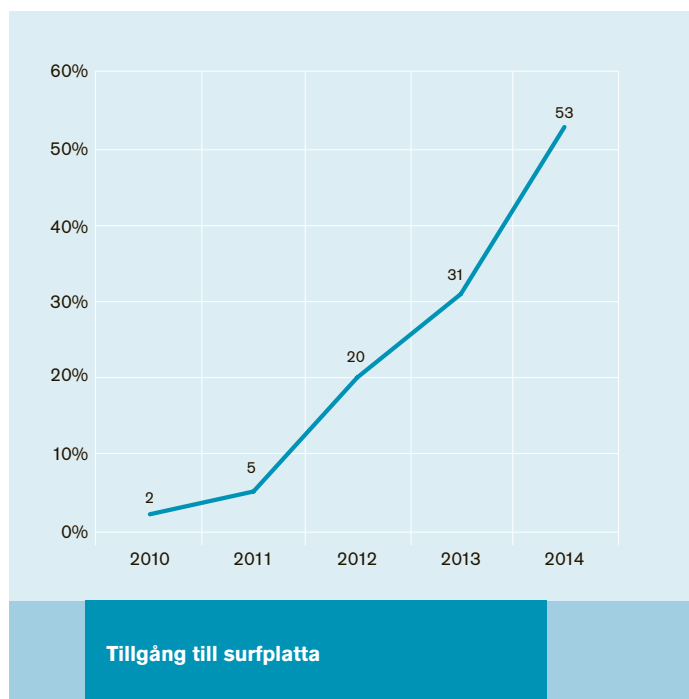

Diagram 2.6 Andel av befolkningen i Sverige som har tillgång till surfplatta 2010–2014.

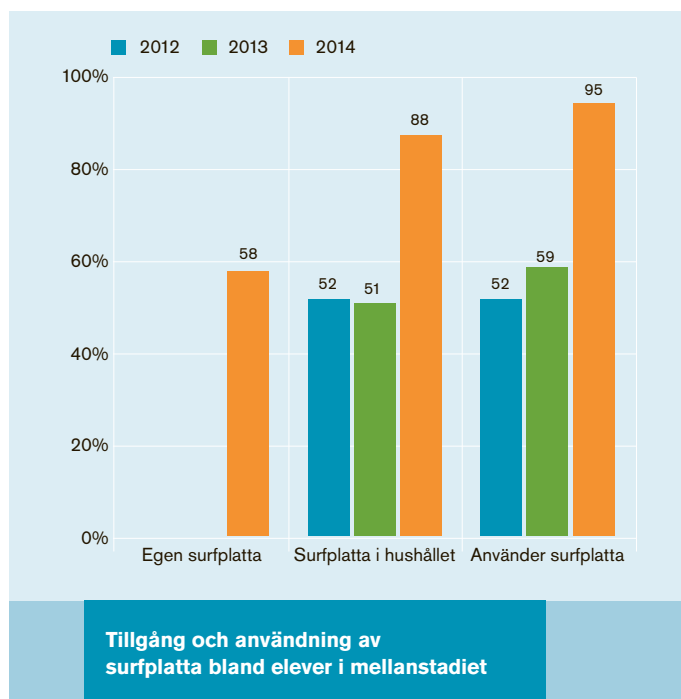

Diagram 2.7 Andel elever 12–13 år som har egen surfplatta, har surfplatta i hushållet respektive som använder surfplatta 2012–2014. År 2014 är även 11-åringar med i gruppen 12–13 år.

Högstadiet

Även bland eleverna på högstadiet ser vi en ökad användning av surfplattor jämfört med 2013. Då uppgav 57 procent att de använde surfplattor, i år uppgav 83 procent av eleverna på högstadiet att de använder surfplattor. Det är färre högstadieelever som har egna surfplattor, endast 37 procent säger sig ha det. Liksom bland mellanstadieeleverna är surfplattan något som delas i hushållet. 84 procent av eleverna på högstadiet har en surfplatta i hemmet.

Delas i hushållet

Högstadieeleverna använde 2013 surfplattorna främst till att besöka sociala medier, surfa runt, ladda ner musik och spela spel, men även till att söka fakta (gäller främst pojkar).

Flickor 14–16 år	
Uppdatera sociala nätverk	21%
Lyssna på och ladda ner musik	32%
Spela spel	32%
Surfa runt	34%
Besöka sociala nätverk	39%

Pojkar 14–16 år	
Söka nyheter	22%
Surfa runt	22%
Söka fakta	22%
Lyssna på och ladda ner musik	24%
Spela spel	32%

Aktiviteter med surfplattor

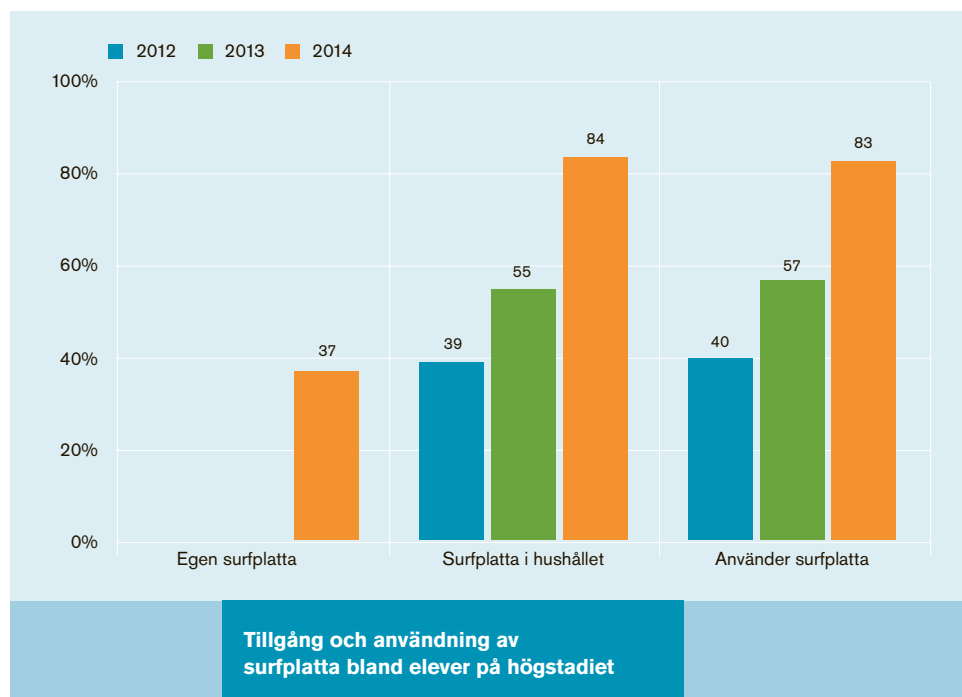

Diagram 2.8 Andel elever 14–16 år som har egen surfplatta, har surfplatta i hushållet respektive som använder surfplatta 2012–2014.

Gymnasiet

Vardagsföremål

Även bland gymnasieungdomar ser vi att surfplattan har blivit ett vardagsföremål, och användningen har gått framåt från 38 procent 2013 till att det i årets undersökning är 75 procent som uppger att de använder surfplattan. Endast 25 procent av gymnasieeleverna har en egen surfplatta, medan 69 procent har en i hushållet.

Bland gymnasieeleverna användes surfplattorna 2013 till att i första hand surfa runt, söka efter information, spela spel och besöka sociala nätverk

Surfplatta

Surfplattornas användning i vardagen kopplas inte till skolrelaterade uppgifter, utan surfplattan är en spelplatta bland de yngre barnen och bland de äldre eleverna ett verktyg för att besöka sociala medier.

Flickor 17–19 år	
Söka fakta	25%
Söka info om tidtabell o dyl	25%
Besöka sociala nätverk	32%
Spela spel	32%
Surfa runt	39%
Pojkar 17–19 år	
Lyssna på och ladda ner musik	11%
Spela spel	11%
Söka info om tidtabell o dyl	16%
Surfa runt	16%
Besöka sociala nätverk	16%

Skolan och surfplattorna

Surfplattorna är de yngre skolbarnens bästa internetvän. I skolan används surfplattor mer och mer för allt från skriv- och lästräning till att utveckla elevers kunskaper om digitala verktyg. Surfplattan har under de senaste åren blivit en allt viktigare skolresurs.

En av de svårigheter som pedagoger upplever med surfplattorna är att ett arbete med dem ofta landar i en jakt på appar som kan hjälpa pedagogerna i deras vardag. De appar som finns tillgängliga till surfplattor är inte alltid tänkta för skolan och det är viktigt att fundera och välja sådana som stödjer mer än bara färdighetsträning hos eleverna. Att hitta appar som stödjer pedagogerna kräver tid och engagemang, något som inte alltid finns för pedagoger i skolan. Sedan bygger surfplattorna på individuella konton för elever och många skolor och hushåll har svårt att lösa det rent tekniskt.

Surfplattan har funnit sin plats i skolan, eftersom den är ett enkelt verktyg att använda och dessutom relativt billig. I elevers vardagsanvändning av surfplattor tycks dock kopplingen till skolarbetet vara begränsad. ●

Pedagogisk användning

Skolvardagen och surfplattan

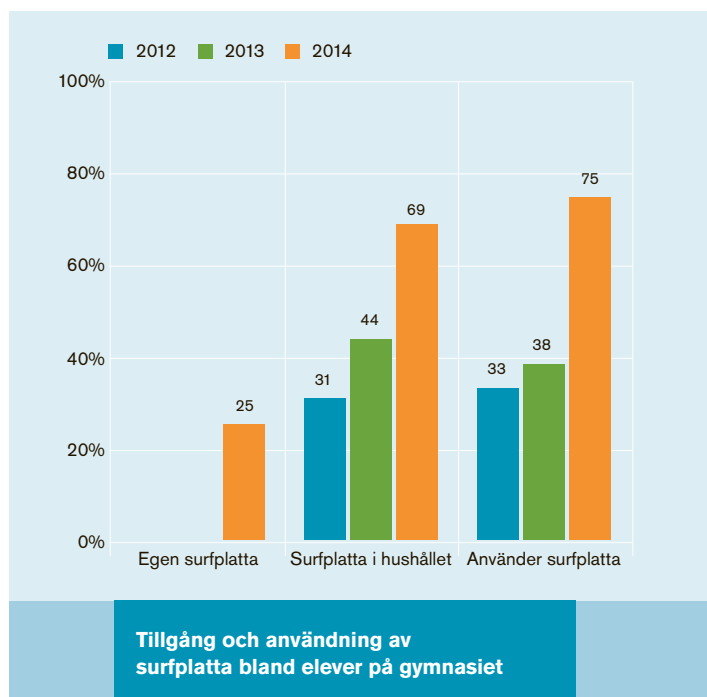

Diagram 2.9 Andel elever 17–19 år som har egen surfplatta, har surfplatta i hushållet respektive som använder surfplatta 2012–2014.

03

Elevers tillgång till internet i skolan

Om målet är att alla elever ska kunna använda internet i skolan är det en bit kvar dit. Framför allt på mellanstadiet.

En majoritet av eleverna i alla stadier har tillgång till internet i skolan. Det vi kan se är att elever på mellanstadiet upplever att de har mindre tillgång än elever i högre åldrar. Och på gymnasiet säger i stort sett alla elever att de har tillgång till internet i skolan.

Mellanstadiet

Den tillbakagång vi såg redan 2013 för elever i mellanstadiet har inte förbättrats i årets undersökning. Det är fortfarande 11 procent av mellanstadieeleverna som uppger att de inte har tillgång till internet i skolan. Det kan kännas otidsenligt med tanke på att skolan har som uppgift att ge alla tillgång till de verktyg som behövs för kunskapssökande och lärande.

Orsaken till att en så stor grupp som 11 procent av mellanstadieeleverna upplever att de inte har tillgång till internet kan vara det som vi diskuterade redan i rapporten Eleverna och internet 2013, att internet helt enkelt inte används som ett verktyg i undervisningen. Men andra förklaringar kan vara att det i skolan finns gamla datorer, som inte går att underhålla eller uppdatera. Skolverket konstaterade i sin rapport att endast två av tre grundskolor har en tillräcklig internetuppkoppling, och en förklaring till den begränsade tillgången skulle då kunna vara att elever ser skolans bristfälliga uppkoppling som avsaknad av internet i skolan. Ytterligare en förklaring kan vara att skolan har som policy att elever inte får använda mobiltelefoner, eller ha sina mobiltelefoner påslagna, under skoldagen och

Tillbakagång

Används internet?

Datorpark

Otillräcklig uppkoppling

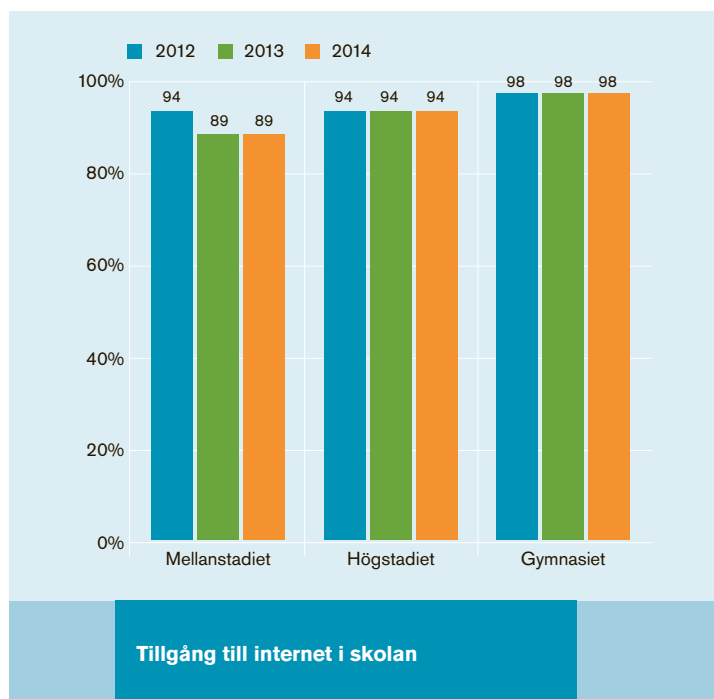

Diagram 3.1 Andel elever i åldern 12–19 år som har tillgång till internet i skolan år 2012–2014. År 2014 är även 11-åringar med i gruppen 12–13 år.

att detta då upplevs av eleverna som att de inte har internet i skolan.

Bland de elever i mellanstadiet som har internet uppger 61 procent att de har tillgång till wifi i skolan som de kan koppla upp sig via. Ett tecken på att skolor arbetar mer och mer trådlöst, med bärbara enheter, kanske även i sådan omfattning att eleverna via skolans wifi kan koppla upp sina privata enheter. Men tillgång är viktigt för alla elever, så att de får tillgång till en likvärdig utbildning och samma förutsättningar att klara av skolan.

Tillgången till en egen dator i skolan är liten bland elever på mellanstadiet. Det är färre än var femte elev (17%) som genom skolan har tillgång till en "egen" dator, och endast var tredje elev uppger att de har tillgång till en datasal i skolan.

Högstadiet

En majoritet av eleverna på högstadiet, 94 procent, har tillgång till internet men bara var tredje, 34 procent, har tillgång till en egen skoldator inom ramen för skolarbetet. Över hälften av högstadieleverna anger att de har tillgång till en datasal i skolan.

Internetanvändning i skolan bygger på mognad, äldre elever har mer tillgång. En naturlig följd blir att äldre elever också använder internet mer i skolarbetet. Och det tycks vara så att de mobila möjligheterna också ökar med elevernas ålder, i årets undersökning uppger 81 procent av eleverna på högstadiet att de har tillgång till wifi.

Vi har också ställt frågan till eleverna på grundskolan om de har tillgång till wifi i skolan, och det uppger 61 procent av mellanstadieleverna (se diagram 3.2) att de

34% har egen skoldator

Tillgång till wifi

Wifi i skolan

Egen dator

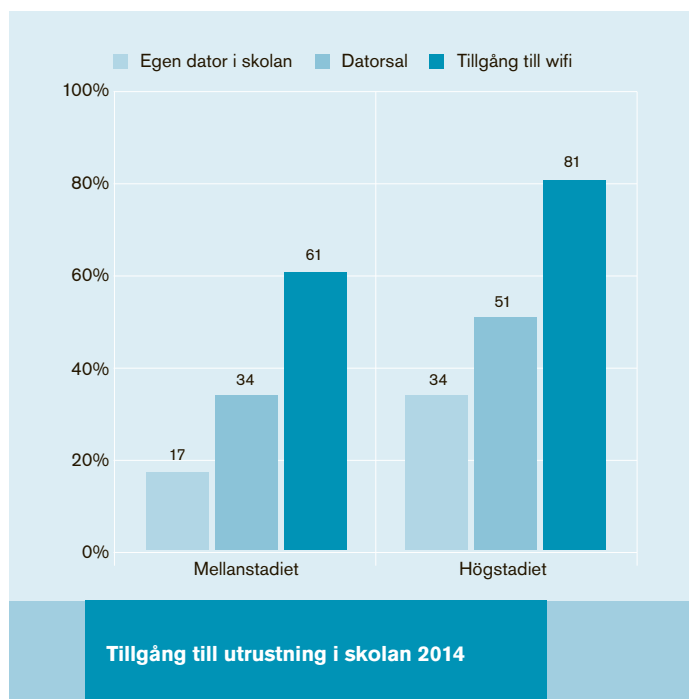

Diagram 3.2 Andel elever i olika åldrar som har tillgång till egen dator, wifi respektive datorsal i skolan 2014.

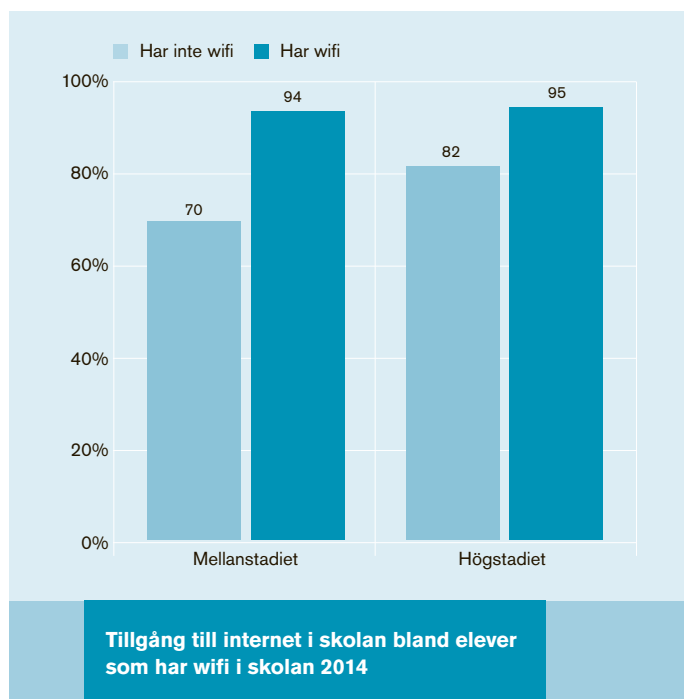

Diagram 3.3 Andel elever som har tillgång till internet i skolan fördelat på ålder och om de har tillgång till wifi i skolan eller ej 2014.

har. Att ha wifi i skolan är dock inte det samma som att ha tillgång till internet – 6 procent av mellanstadieeleverna med wifi säger att de inte har tillgång till internet i skolan. Troligen ligger förklaringarna i att skolans wifi inte är öppet för eleverna, eller så är det underdimensionerat så att när de ska använda det fungerar det ändå inte.

Lägre tillgång

Tillgången till internet i skolan är inte oväntat lägre bland de mellanstadieelever som inte har tillgång till wifi i skolan. Bland dem är det endast 70 procent som uppger att de har tillgång till internet i skolan. Det förefaller vara så att de skolor som har wifi också ger eleverna bättre tillgång till internet.

Bland högstadieeleverna ser vi samma sak. Även om skolan har wifi betyder det inte automatiskt att eleverna får tillgång till internet. 5 procent av högstadieeleverna uppger att de inte har tillgång till internet trots att skolan har ett wifi-nät. Bland de elever som inte har tillgång till wifi i skolan är det var femte som säger att de inte heller har tillgång till internet i skolan. Även här ser vi alltså att skolor som erbjuder tillgång till wifi också erbjuder mer tillgång till internet.

Får aldrig internetrelaterade uppgifter

Den fråga vi ställer oss är hur de skolor vars elever saknar internetuppkoppling arbetar för att ge eleverna de kunskaper som de behöver för att "kunna orientera sig i en komplex verklighet, med ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt." vilket är en del av skolans uppdrag (sid 9 i läroplanen, Lgr 11). När vi frågar elever hur ofta de får internetrelaterade uppgifter är det 12 procent av eleverna i åldern 14 till 16 år som uppger att de sällan eller aldrig får internetrelaterade uppgifter i skolan, och det inne-

bär att det finns elever som inom ramen för skolan inte får möjlighet att utveckla dessa kunskaper.

Gymnasiet

Enligt läroplanen för gymnasiet ska skolan ansvara för att varje elev efter genomgången gymnasieskola kan använda "/.../ modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande". En naturlig del av ett sådant arbetssätt är att det finns tillgång till internet och möjligheter att koppla upp sig.

Alla elever som går på gymnasiet (98 procent) har tillgång till internet i skolan. Hur många av dessa som har tillgång till en egen dator eller wifi i skolan vet vi inte från Svenskarna och internet, eftersom dessa elever ingår i vuxenundersökningen. Av Skolverkets rapport 2012 framgår dock att det i genomsnitt finns 1,3 elever på en dator i gymnasiet. ●

Gy 2011

04

Användning av internet i skolan

En majoritet av eleverna använder regelbundet internet i skolan, och de får också skoluppgifter som kräver att de använder internet. Men många av dem får aldrig lära sig i skolan hur de ska handskas med nätet.

Mellanstadiet

Regelbunden användning

79 procent av mellanstadieeleverna använder regelbundet, alltså varje vecka eller oftare, internet i skolan. Den dagliga användningen har gått tillbaka jämfört med 2013, då 39 procent använde internet varje

dag i skolan, 2014 är den siffran 32 procent. En förklaring kan vara att vi har lagt till en årskull i undersökningen (11-åringarna) och det i sig påverkar hur mycket tid eleverna som grupp lägger på att använda internet. Oavsett hur det är med den saken kan vi i alla fall se att var femte mellanstadieelev inte använder internet regelbundet i skolan.

Oregelbunden användning

I genomsnitt använder elever på mellanstadiet internet i tre timmar i veckan när de är i skolan. Den tid som används för internet i skolan har varit densamma sedan

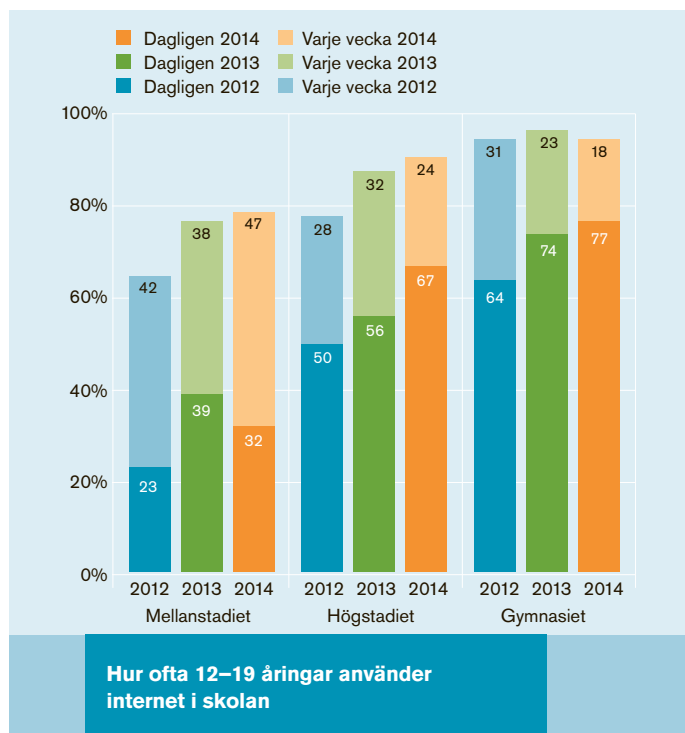

Diagram 4.1 Andel elever i åldern 12–19 år som använder internet i skolan dagligen eller varje vecka 2012–2014. År 2014 är även 11-åringar med i gruppen 12–13 år.

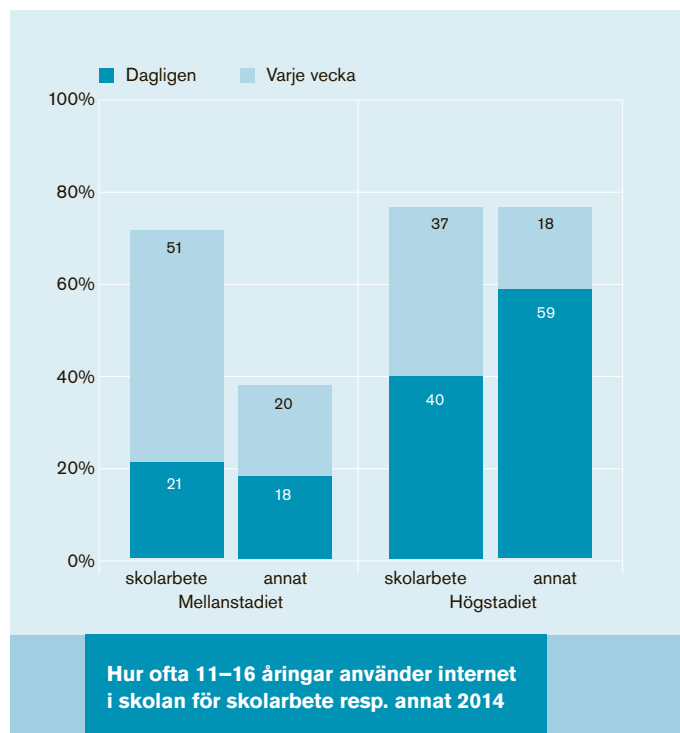

Diagram 4.2 Hur stor andel av barn i åldern 11–16 år som använder internet i skolan dagligen eller varje vecka 2014.

2011–2014

2012. Tittar vi på användningen i hemmet under perioden 2011–2014 så har den ökat från 9 till 17 timmar i veckan. Ökningen beror naturligtvis på ökad tillgång på mobiler med internetuppkoppling, och andra enheter som eleverna kopplar upp sig via, men det intressanta är att tiden som används till internet i skolan inte har ökat. En slutsats av det blir att skolarbete på mellanstadiet ser ungefär likadant ut 2014 som 2011, skolans användning av internet har inte förändrats trots att en majoritet av eleverna numera har personliga enheter som gör att de har internet i fickan.

Ingen förändring

Elevers användning utanför skolan har ökat markant, och det kan tänkas innebära att elever lär sig hantera internet och relationer på internet på andra platser än i skolan. Enligt undersökningen EU_KIDS online finns det en förväntan hos föräldrar att barnen ska lära sig hantera internet i skolan. Här finns det ett glapp mellan skolans arbetssätt och det uppdrag som föräldrar förväntar sig att skolan ska ta på sig.

Glapp

Högstadiet

Vi ser en tydlig ökning av användningen av internet bland högstadieleverna. 2013 uppgav 56 procent av eleverna att de använde internet dagligen i skolan. 2014 uppgav 67 procent att de använder internet dagligen och 81 procent använder internet regelbundet, en gång i veckan eller oftare.

Daglig användning

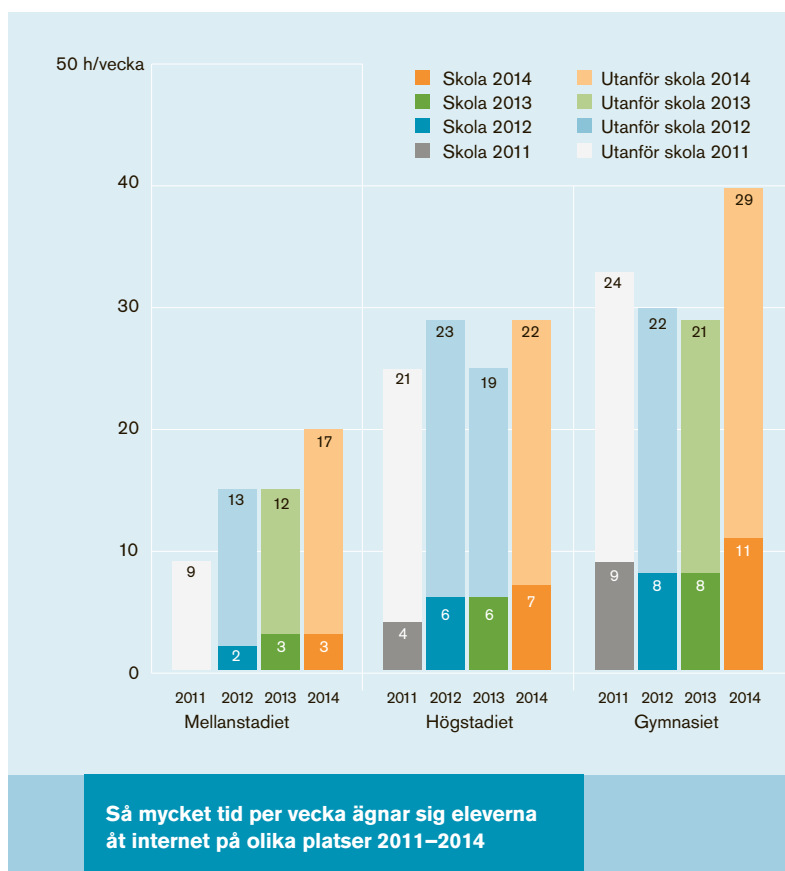
När eleverna själva berättar hur de använder internet i skolan uppgav de att tiden används både till skolarbete och till annat. 40 procent säger att de använder internet dagligen till skolarbete, och 59 procent säger att de använder internet till annat än skolarbete.

Skolarbete och annat

Naturligt finns flera förklaringar, tittar vi på vad internet används till av elever är det till både nytta och nöje (se tabellbilaga). De sociala nätverken finns alltid bara ett klick bort. Oavsett vilken förklaring man väljer innebär ett arbete med internet utmaningar för pedagogerna i klassrummet, i och med att de måste hantera det faktum att eleverna gör annat än skolarbete på skoltid.

Nytta och nöje

Högstadieleverna lägger 7 timmar i veckan på internet i skolan, dubbelt så mycket som mellanstadieeleverna. På andra platser än skolan lägger högstadieleverna 15 timmar på internet.

Så mycket tid per vecka ägnar sig eleverna åt internet på olika platser 2011–2014

Diagram 4.3 Genomsnittlig tid (timmar per vecka) för internet i skolan respektive totalt på andra platser (inklusive hemma) 2011–2014. År 2014 är även 11-åringar med i gruppen 12–13 år.

Gymnasiet

Bland gymnasieeleverna är användningen av internet störst och 95 procent av eleverna anger att de använder internet varje vecka eller oftare. De använder i genomsnitt internet elva timmar i veckan i skolan.

Trots att eleverna på gymnasiet använder internet mest regelbundet och kanske mest i relation till skoluppgifter har internetns betydelse för skolarbetet minskat och internet är i stort sett lika betydelsefullt för studierna som för vardagslivet. Jämfört med 2013 har internetns betydelse för studierna gått tillbaka med 12 procentenheter. Förklaringarna kan vara många, en tänkbar är att elever inte upplever att deras internetanvändning påverkar hur väl de lyckas med studierna och därför värderas internet som mindre viktigt.

Mest regelbunden användning

Internet mindre viktigt

Internet på olika platser

När vi tittar på var elever använder internet mest är det – förstås – utanför skolan. Och vi vet också att den tid som elever lägger på internet i skolan fördelas mellan skolarbete och annat. Mot den bakgrunden är det rimligt att fundera på hur mycket tid som avsätts i skolan för handledning och vägledning av elever i hur de hanterar internet.

Att utveckla ett arbete som innebär att elever blir kritiskt medvetna kräver tid och vägledning och det är märkligt att den tid som används för att använda internet i skolan inte har ökat i omfattning med tanke på att läroplanen lpf 11 tydligt skriver att elever ska ha tillgång till moderna verktyg för att uppnå kunskapsmålen.

Kritiskt medvetna

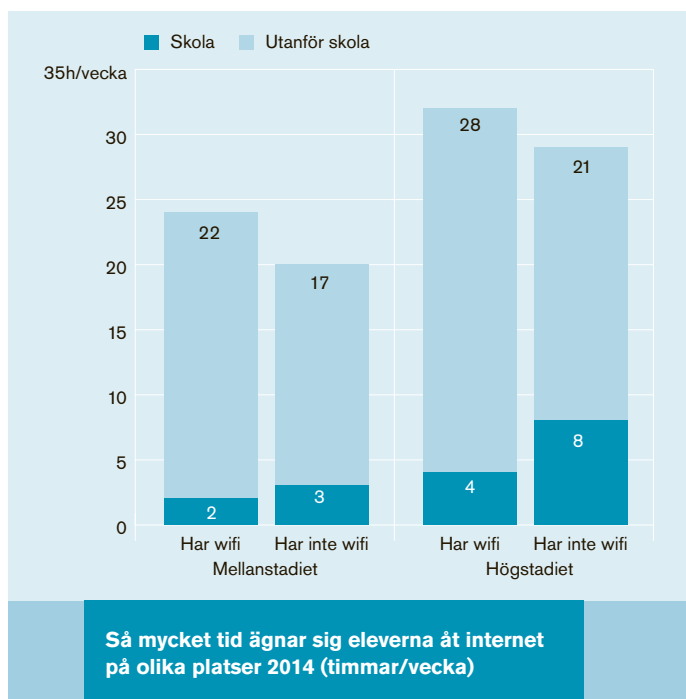

Diagram 4.4 Genomsnittlig tid (timmar/vecka) för internet i skolan respektive totalt på andra platser (inklusive hemma) fördelat på om eleverna har tillgång till wifi i skolan eller ej. 2014

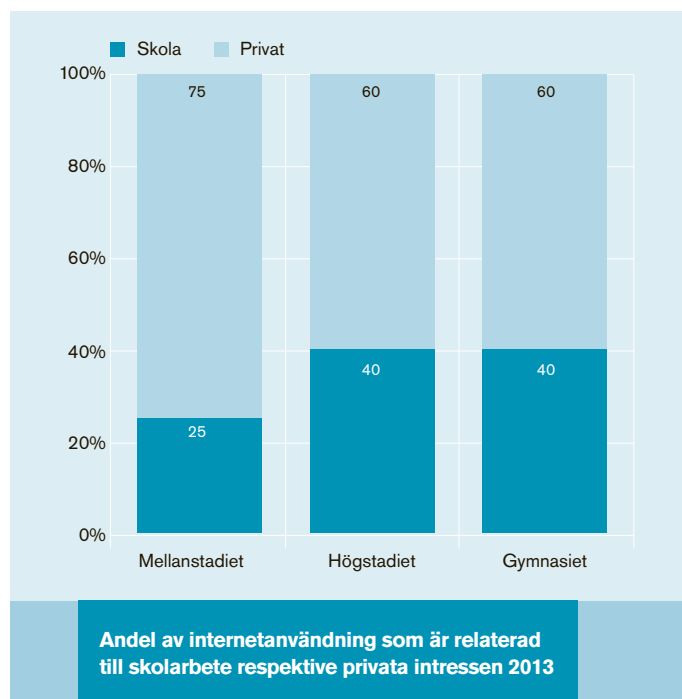

Diagram 4.5 Hur stor del av tiden för internetanvändning som elever anser vara direkt relaterad till skolarbete respektive vara i huvudsak av privat intresse. Källa: Nordicom, Mediebarometer 2013

Wifi När vi tittar på hur mycket tid elever lägger på att använda internet i skolan respektive på andra platser ser vi att de skolor som erbjuder wifi också har elever som använder internet mer i skolan.

Även utifrån statistik från mediebarometern, som är en medieundersökning som årligen undersöker svenskarnas användning av massmedier, ser vi att elever främst använder internet för privata aktiviteter.

Internetrelaterade uppgifter

Skoluppgifter

I Svenskarna och internet ställde vi frågan om hur ofta elever får i uppgift att använda internet för att göra skoluppgifter. Bland mellanstadieeleverna ser vi att ungefär hälften av alla elever säger att de regelbundet, varje vecka eller oftare, får i uppgift att använda internet för att lösa skoluppgifter. Det är något fler än de 39 procent som fick internetrelaterade uppgifter 2013. Men med tanke på att den tid som läggs på internet i skolan är densamma 2014 som 2013 betyder det antingen att dessa uppgifter löser eleverna på andra platser än i skolan, alltså att internetuppgifter ges i läxa, eller att uppgifterna i sin karaktär är enkla och inte kräver så mycket tid av eleverna.

Liksom användningen i tid går upp när eleverna går på högstadiet så ökar även mängden skoluppgifter som medför att eleverna använder internet. Men det är ändå nästan var tredje elev som inte regelbundet får internetrelaterade uppgifter på högstadiet.

Bland gymnasieeleverna är det vanligast med internetrelaterade uppgifter. 71 procent av eleverna får det regelbundet, en gång i veckan eller oftare. Det är lite färre än 2013 då det var 85 procent. På gymnasiet är det var fjärde elev som inte

Regelbundet internetrelaterade uppgifter

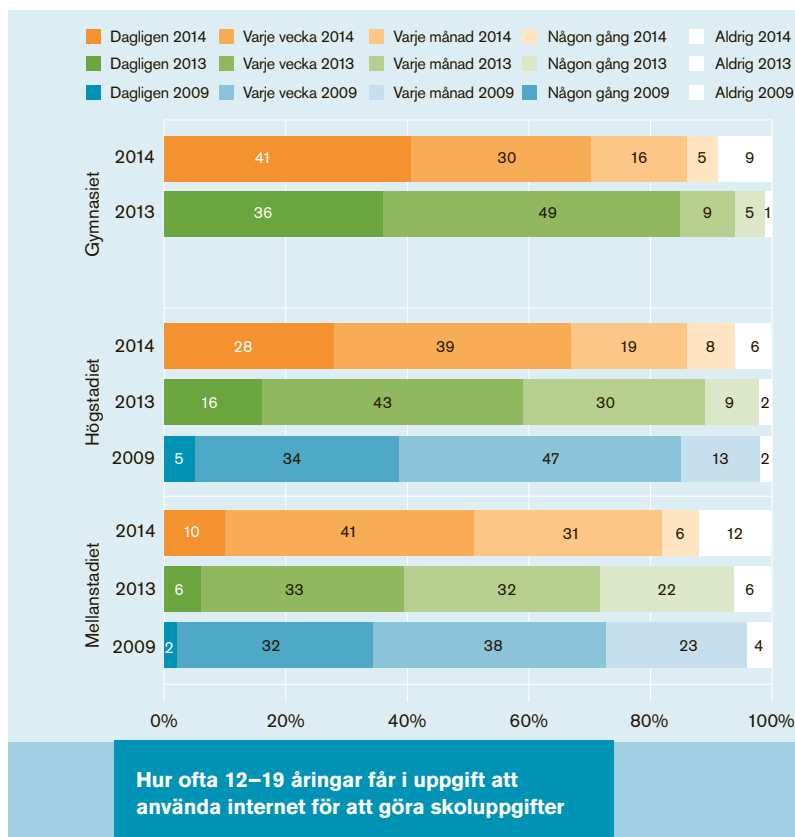

Diagram 4.6 Hur ofta elever får i uppgift att använda internet för att göra skoluppgifter, fördelat på ålder 2009, 2013 och 2014.

varje vecka eller oftare får i uppgift att använda internet som en del av skolarbetet.

Vi vet utifrån Skolverkets rapport att den vanligaste användningen av it är att söka efter information, och vi vet också att elever i alla åldrar använder internet för att söka efter fakta. Internet och de digitala resurser som finns ger dock möjligheter för en bredare användning i skolarbetet. Men för att digitala resurser ska komma till användning på fler sätt behövs att pedagoger får stöd i sitt arbete att utveckla sin pedagogiska användning av internet.

Skolverkets rapport

PIM Skolverkets satsning PIM, praktisk IT och mediekompetens, hade som syfte att främja och utveckla användningen av informationsteknik i skolan. Genom PIM har många pedagoger fått grundläggande kunskaper i att använda it i undervisningen. Men i juli 2013 fattades beslut om att lägga ner PIM och satsningen avslutades den 1 juli 2014.

En förklaring till att skolans användning begränsas till informationssökning kan vara att det saknas förebilder, kompetens eller verktyg för att utnyttja internet i det pedagogiska arbetet. Sedan finns det en rad otydligheter kring hur de digitala kompetenserna ska mätas i förhållande till kunskapskraven i läroplanen.

Sammanfattningsvis finns det ingen tydlig satsning på att utveckla användandet av internet i skolan.

Hur påverkar tillgången till wifi och egen skoldator användningen av internet i undervisningen?

Tillgången till ett wifi-nät i skolan borde kunna innebära att internet används mer för skolrelaterade uppgifter, och att skolan uppmanar elever att använda sina egna enheter, privata mobiler eller datorer. När vi tittar på hur elever i mellanstadiet får internetrelaterade skoluppgifter ser vi att det sker mer regelbundet om skolan erbjuder eleverna wifi. Men vi ser också att i stort sett är det lika vanligt med internetrelaterade skoluppgifter oavsett om eleverna har tillgång till wifi i skolan eller inte.

Bland högstadieeleverna är tendensen tydligare. Den regelbundna användningen, en gång i veckan eller oftare, är större bland elever som har tillgång till wifi. Hela 70 procent av dem som har wifi i skolan får inter-

Wifi-nät

Förebilder saknas

Hur mäts den digitala kompetensen

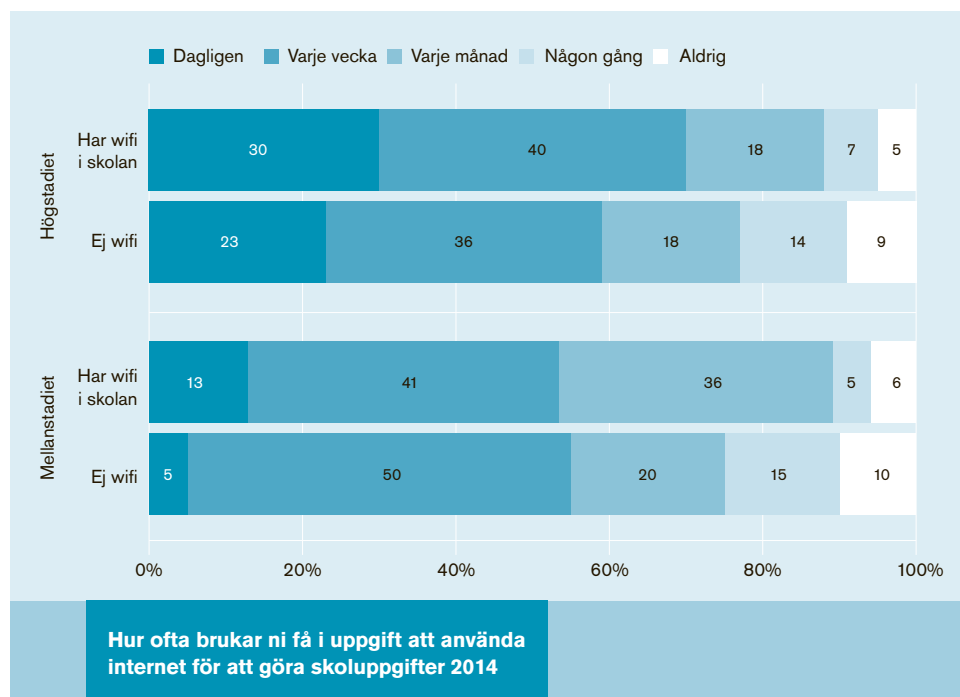

Diagram 4.7 Hur ofta elever får i uppgift att använda internet för att göra skoluppgifter, fördelat på ålder och om de har tillgång till wifi i skolan 2014.

Tillgång till verktyg

netrelaterade uppgifter regelbundet, jämfört med 59 procent av dem utan wifi i skolan.

Föga förvånande spelar tillgången till verktyg stor roll för hur mycket internet används som en del i skolarbetet. Bland elever på mellanstadiet är det tydligt att den regelbundna användningen av internet påverkas av elevers tillgång till datorer. 76 procent av de elever som uppgav att de i skolan har en egen dator får också regelbundet internetrelaterade uppgifter. Och bland elever på högstadiet är den dagliga användningen bland dem som har en egen dator 58 procent jämfört med 13 procent bland dem som inte har det. Det vi ser är att skolor som har elevdatorer faktiskt också uppmanar eleverna att använda dem.

En till en

Skillnaden blir tydlig och när skolor satsar på en till en, alltså en dator per elev, innebär det också att internetrelaterade

uppgifter blir vanligare. Frågan är om tillgången till elevdatorer utvecklar det pedagogiska användandet. Vi vet inget om det eftersom vi inte utifrån Svenskarna och internet kan säga något vilken sorts uppgifter eleverna får.

När vi tittar på hur mycket tid elever som har wifi i skolan lägger på internet (diagram 4.4) ser vi att de i mellanstadiet inte lägger särskilt mycket mer tid än sina wifi-lösa kamrater men att skillnaden är betydligt större i högstadiet. Mellanstadieelever med wifi använder internet i skolan tre timmar per vecka, en timme mer än de utan wifi. Bland högstadieeleverna är motsvarande siffror åtta respektive fyra timmar per vecka.

Det ska dock klargöras att vi inte vet om tiden som läggs på internet i skolan används till skolarbete, eller om den bara används till annat.

Internetrelaterade uppgifter vanligare

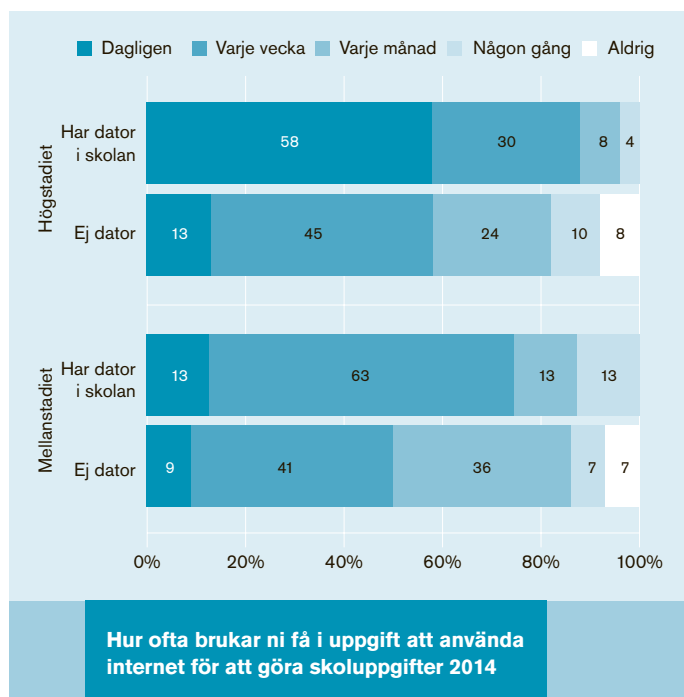

Diagram 4.8 Hur ofta elever får i uppgift att använda internet för att göra skoluppgifter, fördelat på ålder och om de har tillgång egen dator i skolan 2014.

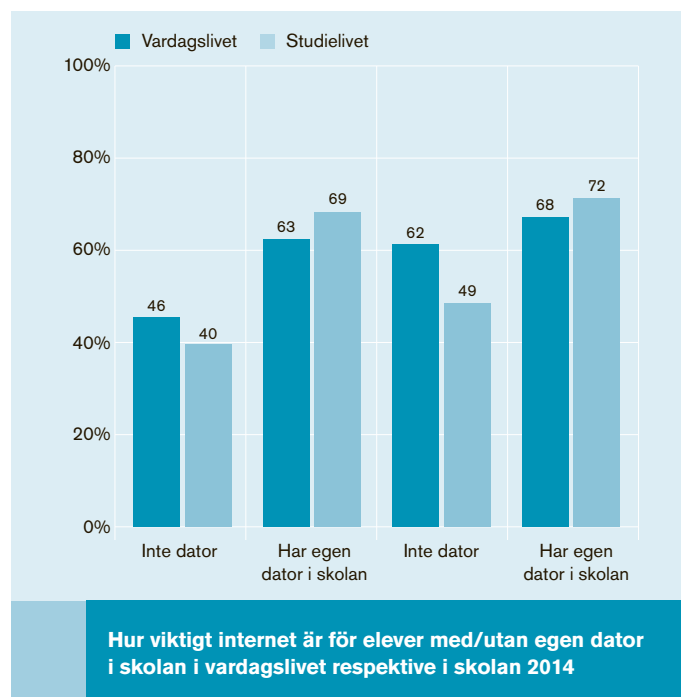

Diagram 4.9 Hur viktigt elever med/utan egen dator i skolan, tycker att internet är för dem i skolan och privat i vardagslivet 2014

Egen dator

När vi frågar elever som har tillgång till en egen dator hur viktigt internet är för skolan respektive för vardagslivet blir det dock tydligt att om elever har tillgång till en egen dator inom ramen för skolarbetet så är också internet viktigare för studierna än för vardagslivet. Och det gäller för elever både på högstadiet och mellanstadiet.

I läroplanen (Lgr 11) står det uttryckligen att skolan har som uppdrag att utbilda elever till medvetna och kritiska medborgare. När vi frågar elever i vilken utsträckning de i skolan talar om hur de ska handskas med internet svarar var femte elev på mellanstadiet att de aldrig pratat om det. 14 procent av eleverna på mellanstadiet säger att de pratar om dessa frågor regelbundet, alltså minst en gång i veckan eller oftare.

Aldrig pratat internet

Bland högstadieleverna är det var fjärde elev som upplever att de aldrig har pratat

om dessa frågor i skolan. Och endast 7 procent uppger att de för samtalet regelbundet i skolan, alltså varje vecka eller oftare.

Jämfört med 2013 ser vi att det regelbundna samtalet kring internet är något vanligare. Men var femte elev uppger fortfarande att de aldrig fört det samtalet i skolan. Hur säkerställer då skolan att alla får likvärdiga kunskaper och möjligheter att utnyttja internets möjligheter eller förstå hur de förväntas agera i sociala sammanhang på nätet?

Samtal om internet

Vi har sett att tillgång till wifi och datorer påverkar användningen av internet som en del av skolarbetet, är det också så att om elever har tillgång till wifi i skolan eller egna datorer så arbetar skolan mer med frågor som rör hur elever ska handskas med säkerhet på internet eller informationshantering?

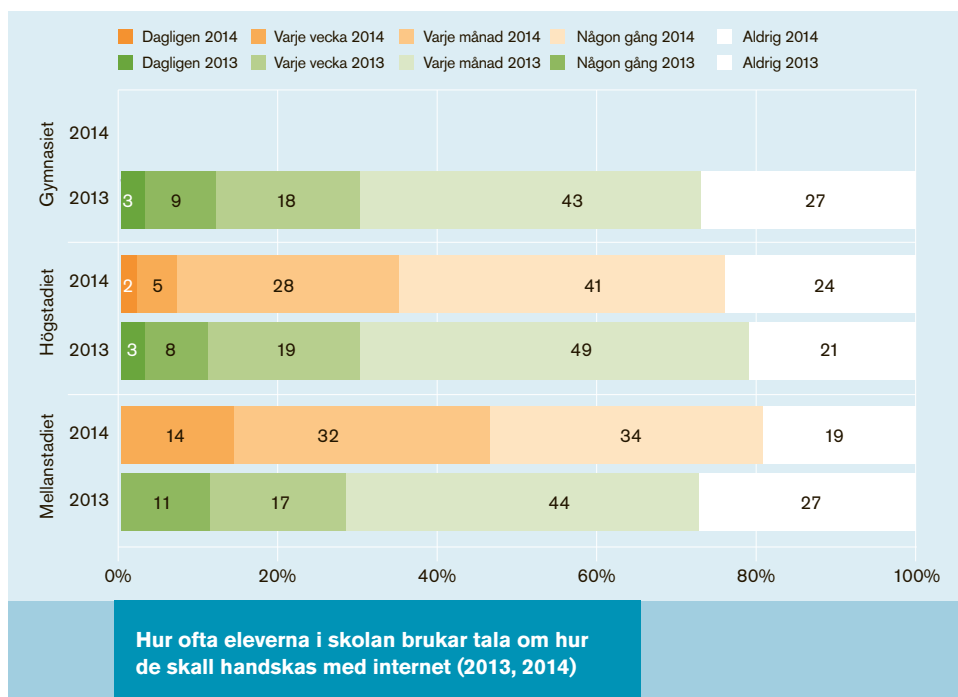
Tillgång till wifi påverkar användning

Diagram 4.10 Andel av varje åldersgrupp som olika ofta talar i skolan om hur de ska handskas med internet (till exempel skydda sig eller vad som är sant och falskt) 2013 och 2014.

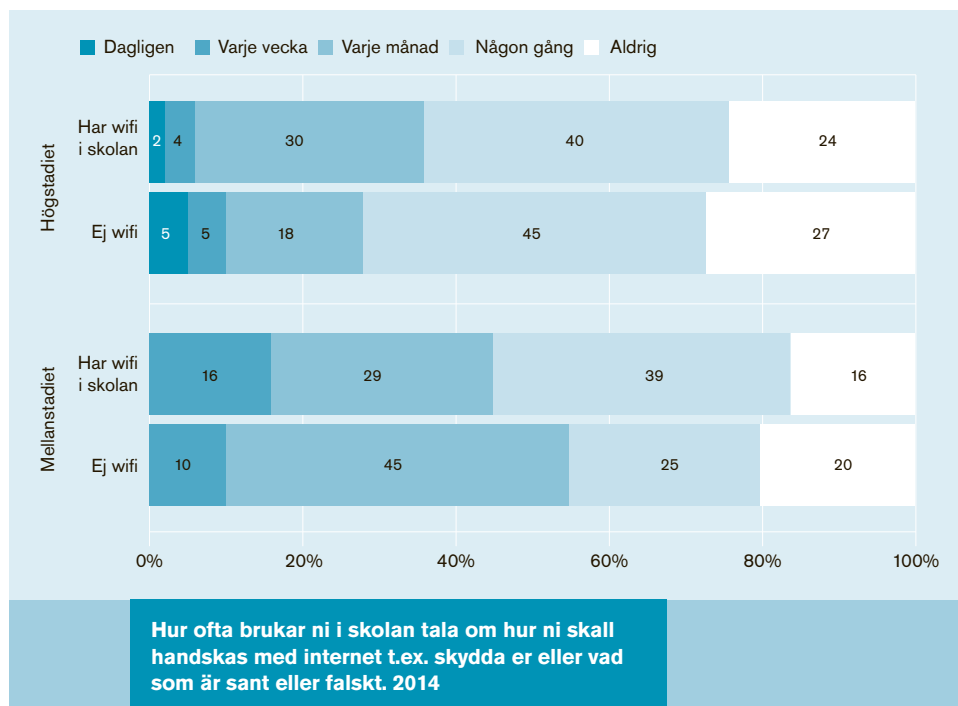

Diagram 4.11 Hur ofta elever talar om hur de ska handskas med internet, fördelat på ålder och om de har tillgång till wifi i skolan 2014.

Hur påverkar tillgången till internet via wifi eller en egen dator hur elever arbetar med internet i skolan?

Av de mellanstadieelever som har tillgång till wifi i skolan uppger 16 procent att de för samtal kring dessa frågor regelbundet, minst en gång i veckan, vilket är vanligare än bland de elever som inte har tillgång till wifi. Men att bara 16 procent av mellanstadieeleverna pratar om det regelbundet är lite. Och det verkligen förvånande är att 55 procent av alla elever som har tillgång till wifi i skolan aldrig eller bara

någon gång pratat om säkerhet. Tillgång till wifi borde medföra att det finns en naturlig grund för att föra ett samtal kring säkerhet, lösenord och hur man hanterar internet.

Bland elever på högstadiet är det endast 6 procent av eleverna som har tillgång till wifi i skolan som pratar om hur de ska handskas med internet regelbundet, minst en gång i veckan. 64 procent har aldrig eller endast någon gång pratat om hur de ska handskas med internet. Det vi ser är alltså att tillgång till wifi, som

Regelbundna samtal

Aldrig pratat om internet

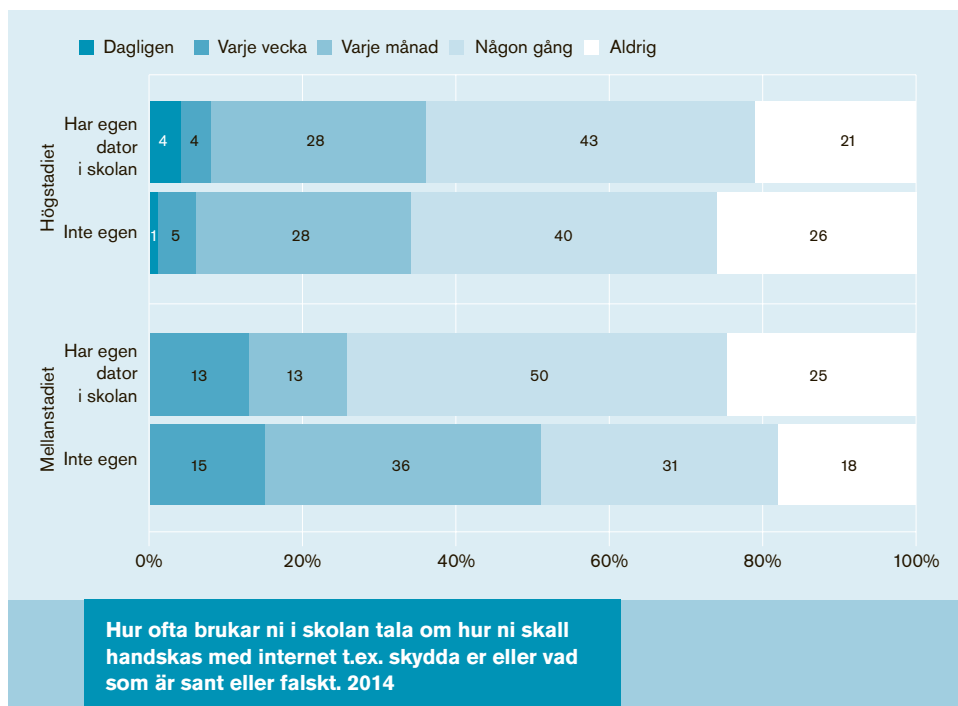

Diagram 4.12 Hur ofta elever talar om hur de ska handskas med internet, fördelat på ålder och om de har tillgång egen dator i skolan 2014.

i sig medför att elever använder internet mer regelbundet i undervisningen i och med att de får fler internetrelaterade uppgifter, dessvärre inte innebär att samtalet kring hur man ska hantera internet blir vanligare.

En annan fråga är var, när och hur elever lär sig hantera internet och säkerhet på internet, och om inte skolan har ett visst ansvar? Även om eleverna är vana internetanvändare betyder det inte nödvändigtvis att de också är kunniga och medvetna internetanvändare.

Skolans roll

Det vi ser är att elever som genom skolan får tillgång till en egen dator också pratar något mer regelbundet om hur de ska skydda sig, eller ta ställning till vad som är sant och falskt. Men det är fortfarande inte ett samtal som sker speciellt ofta, enligt eleverna. Att så mycket som var femte högstadielev som har en egen dator i skolan aldrig fört ett samtal kring hur de ska hantera internet är skrämmande. Kanske är det så att skolan lever i tron att elever inte behöver ha sådana samtal, eftersom de är så goda användare av datorer och internet. ●

05

Vad gör elever på internet?

Spel, Youtube och musik dominerar fortfarande elevernas internetanvändande, men faktasökning och skolarbete har också en viktig plats.

Det vi också ser är att när barnen börjar i skolan ökar användningen av internet som källa för att söka information och fakta, från 6 procent av 6-åringarna till 17 procent av 7-åringarna och 31 procent av 8-åringarna, och när eleverna är nio är det 60 procent av dem som söker information och fakta. Elever behöver alltså redan i ganska tidiga år lära sig att bli medvetna om hur man söker och värderar fakta från internet.

Spela spel

Men när vi tittar på de aktiviteter som elever använder internet till är de vanligaste att spela spel och titta på TV och video. Men att skapa eget innehåll är också en populär aktivitet, 29 procent av alla 6-åringar använder internet för att skapa eget innehåll.

Söker fakta

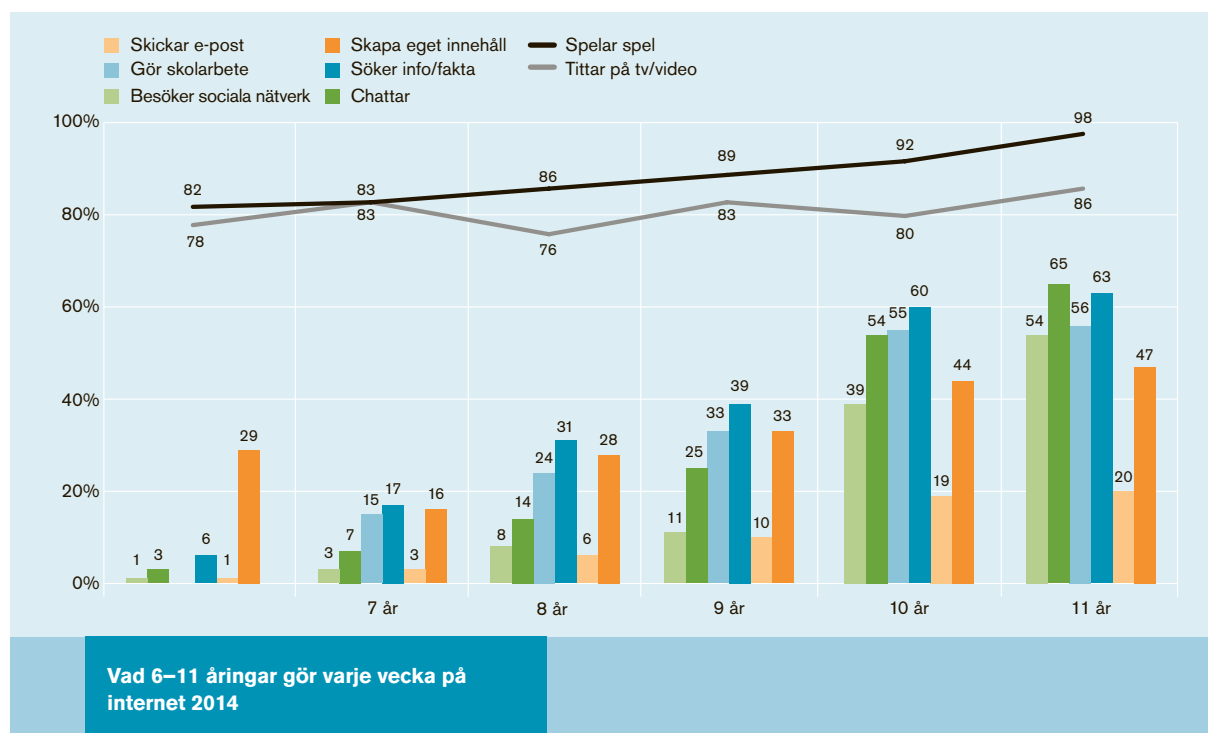

Diagram 5.1 Andel av varje åldersgrupp som minst varje vecka gör olika saker på internet 2014.

Diagram 5.2 De tio vanligaste aktiviteterna varje vecka bland flickor 11-13 år 2014.

Diagram 5.3 De tio vanligaste aktiviteterna varje vecka bland pojkar 11-13 år 2014

På mellanstadiet lyssnar de på musik

De vanligaste aktiviteterna som elever i mellanstadiet använder internet till är att lyssna på musik och "Youtuba" (alltså titta på korta videoklipp). Bland flickor kommer besök på sociala medier på tredje plats och flickor i mellanstadiet tycks umgås, hänga och socialisera med kompisar via sociala medier, medan pojkar i högre utsträckning spelar spel.

Det vi också ser är att internet är en viktig faktabank, här tittar elever i mellanstadiet efter fakta samt kontrollerar fakta, och de använder även internet till att skaffa information för skolarbete.

På högstadiet gillas

Youtube och musik mest

Även bland barnen i högstadieåldern är det mest populärt att lyssna på musik och hänga på Youtube. Vi ser att det är vanligare att söka efter fakta, och det tyder på att skolarbete på högstadiet bygger mer på att elever ska söka fakta och sammanställa.

De vanligaste aktiviteterna som eleverna på gymnasiet använder internet till är att besöka sociala nätverk, lyssna på musik, kommunicera och surfa runt.

"Youtuba"

Faktabank

Lyssna på musik

Sociala medier

Diagram 5.4 De tio vanligaste aktiviteterna varje vecka bland flickor 14-16 år 2014.

Diagram 5.5 De tio vanligaste aktiviteterna varje vecka bland pojkar 14-16 år 2014.

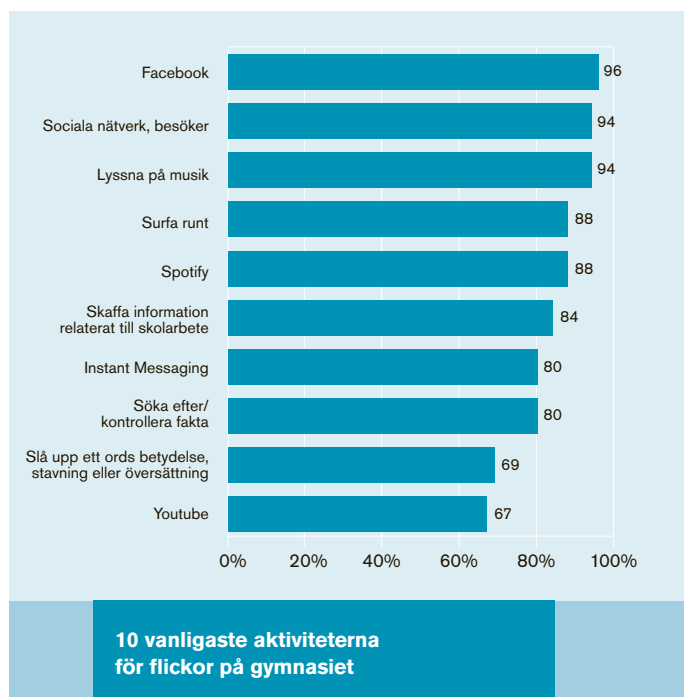

Diagram 5.6 De tio vanligaste aktiviteterna varje vecka bland flickor 17-19 år 2014.

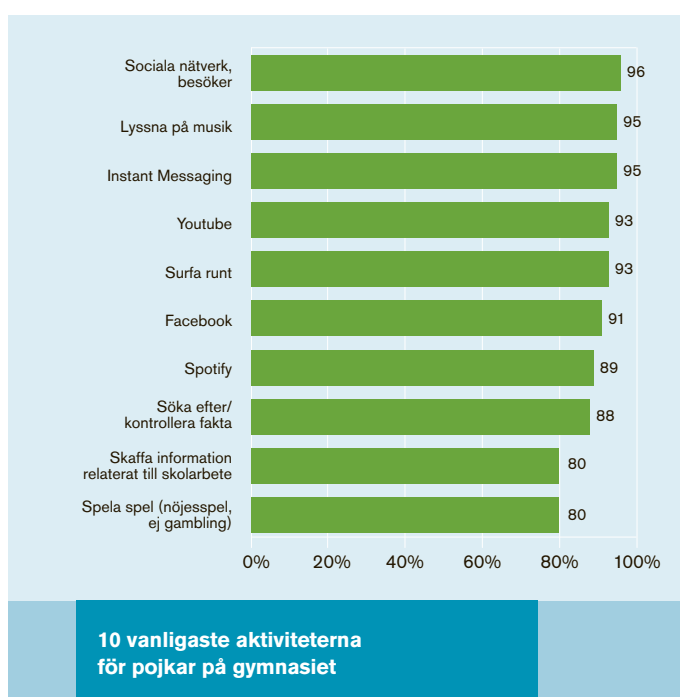

Diagram 5.7 De tio vanligaste aktiviteterna varje vecka bland pojkar 17-19 år 2014.

Skaffar information relaterat till skolarbete 2011–2014						
	År	Dagligen	Varje vecka	Varje månad	Sällan	Aldrig
Mellanstadiet	2011	4%	48%	36%	8%	4%
	2012	3%	39%	32%	13%	13%
	2013	8%	52%	22%	10%	8%
	2014	15%	48%	24%	3%	10%
Högstadiet	2011	11%	52%	28%	5%	5%
	2012	15%	50%	22%	9%	3%
	2013	19%	53%	19%	4%	6%
	2014	24%	53%	16%	6%	2%
Gymnasiet	2011	27%	58%	11%	4%	2%
	2012	32%	43%	17%	4%	4%
	2013	34%	51%	10%	1%	4%
	2014	42%	40%	7%	6%	5%

Tabell 5.a. Andel av varje åldersgrupp som med olika frekvens skaffat information relaterat till skolarbete via internet 2011–2014.

Vi har även frågat elever hur ofta de använder internet till att skaffa information relaterad till skolarbete, och vi ser att 63 procent av elever på mellanstadiet använder internet för att hitta information minst en gång i veckan eller oftare.

Ju äldre eleverna blir, desto mer använder de internet till att söka efter information relaterat till skolarbetet. Bland elever på högstadiet är det 77 procent som regelbundet använder internet till att söka efter information och på gymnasiet är det 82 procent.

När vi tittar på hur elever över tiden använder internet för att söka fakta kan vi se att i alla stadier har den regelbundna användningen av internet för att skaffa information till skolarbete ökat. Men vi ser att redan 2007 uppgav över hälften av alla elever att de använder internet regelbundet för att söka efter information för skolarbetet.

Tillgången till internet och fakta gör att elever ser internet som en naturlig källa och då är det viktigt att föra samtal kring och öka medvetenhet bland elever kring hur man söker information, värderar den samt hur man får använda den information man hittar. Kunskaper kring hur information sorteras och blir sökbar behövs för att elever ska kunna värdera det de hittar och ta ställning till om det är rimligt eller inte.

Naturligt i det samtal kring hur man hanterar internet som skolan inte för, men behöver föra, är att det ska handla om säkerhet, om hur man hanterar relationer och nätetikett. Men också om vem eller vilka som kan bidra med information på nätet samt hur man värderar den. Frågor som alla finns som en naturlig del av skolans uppdrag. Det är viktigt att komma ihåg att bara för att elever är flitiga användare av internet betyder det inte att de kan allt om mediet, eller vet hur man ska hantera det. ●

Naturlig källa

Värdera information

Sökbart

Söka efter information

06

Internets betydelse för elever

Att grundskoleeleverna tycker att internet är viktigare för privatlivet än för studierna är inte så förvånande. Mer märkligt är då att internet verkar vara mindre viktigt för dem 2014 än det var 2013.

Internet är viktigare för vardagslivet än för studierna

Internet är viktigt för barn och ungdomar i alla skolåldrar, men fortsätter att vara viktigare för vardagslivet än för studierna. När vi tittar över tid kan vi se att bland

Viktigare för vardagslivet

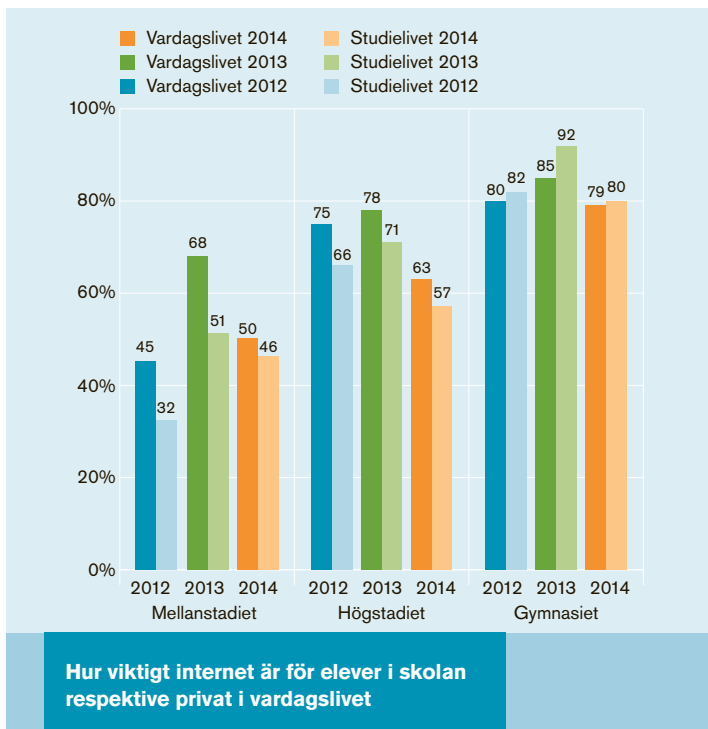

Diagram 6.1 Hur viktigt elever tycker att internet är för dem i skolan och privat i vardagslivet 2012–2014.

elever i mellanstadiet har skillnaden i betydelsen av internet för vardagsliv och studier minskat, men internet fortsätter att vara viktigare för vardagslivet. 50 procent av eleverna uppger att internet är viktigare för vardagslivet jämfört med 46 procent som uppger att det är viktigare för studierna.

På högstadiet blir internet viktigare för studierna, men fortfarande är det så att användningen i vardagen är viktigare och det syns även i vilka aktiviteter elever på högstadiet använder internet till. De mest populära aktiviteterna är att lyssna på musik och Youtuba, och bådaderna kan man se som ren underhållning eller distraktion.

Bland gymnasieeleverna är internet i stort sett lika viktigt för vardagslivet som för studierna, skillnaden är endast en procentenhet. Vi kan se att internet har blivit mindre viktigt för studier jämfört med 2013, en nedgång från 92 procent till 80 procent. Betydelsen för vardagslivet har också gått ner men inte lika mycket.

Om vi tittar tillbaka på vad elever använder internet till – att hänga med kompisar, konsumera medier, spela spel och lyssna på musik – är det inte så konstigt att internet upplevs som viktigare för vardagslivet än för studierna. Men med en lite annan inriktning på undervisningen och en något annorlunda användning skulle skolan kunna ändra på detta förhållande. Internet

Viktigare för studier

Internetaktiviteter

som kommunikationskanal gör att i stort sett vilken expert som helst är ett mejl eller ett skype-samtal bort. De resurser som finns att tillgå är enorma och möjligheterna att bidra med eget innehåll är stora. Allt handlar om att utnyttja och använda mediets möjligheter. Vi ser också att om elever har tillgång till egen dator i skolan får de oftare internetrelaterade uppgifter och använder internet mer i skolan.

När vi tittar på hur elever i olika åldrar värderar sina kunskaper har den upplevda kunskapen generellt sett gått tillbaka.

Mellanstadiet

Bland mellanstadieeleverna är det i år 77 procent av eleverna som anser sig vara kunniga eller mycket kunniga i att använda datorer, och det ska jämföras med 91

procent 2013. En förklaring till den relativt stora tillbakagången är troligen att vi i år också har med elvaåringarna i enkätundersökningen.

Högstadiet

Bland högstadieeleverna är det 81 procent av eleverna som upplever sig som kunniga eller mycket kunniga i att använda datorer, även här har det skett en tillbakagång om än inte lika kraftig: 6 procentenheter på ett år. Vi ser dock att elever i högstadiet skattar sina kunskaper som "bättre" än mellanstadieeleverna och en naturlig förklaring till det är att med ökad tillgång till datorer ökar också den upplevda kunskapsnivån.

I Svenskarna och internet har vi också frågat högstadieeleverna som har tillgång till en egen dator om deras kunskapsnivå.

Upplevd kunskapsnivå

Kunniga

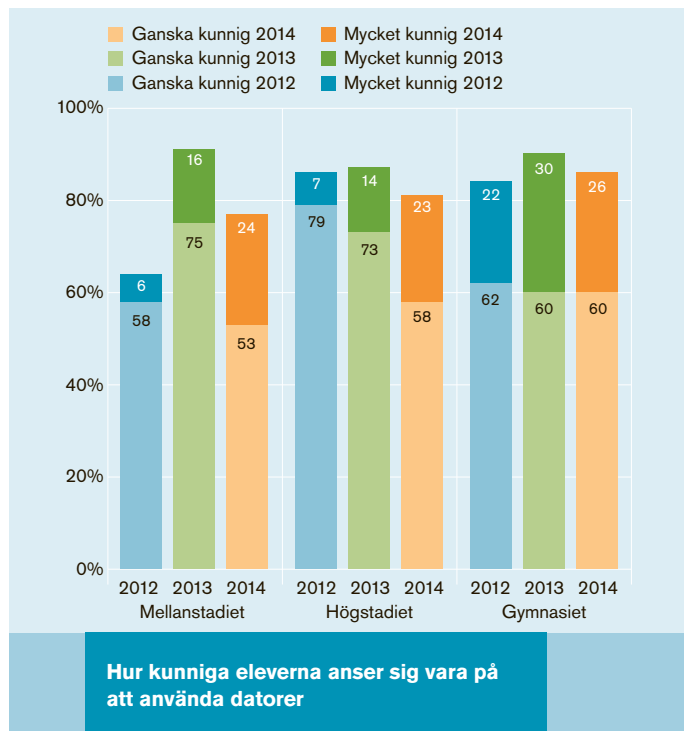

Diagram 6.2 Andel av varje åldersgrupp anser sig vara "ganska kunnig" respektive "mycket kunnig" när det gäller användning av datorer 2012–2014.

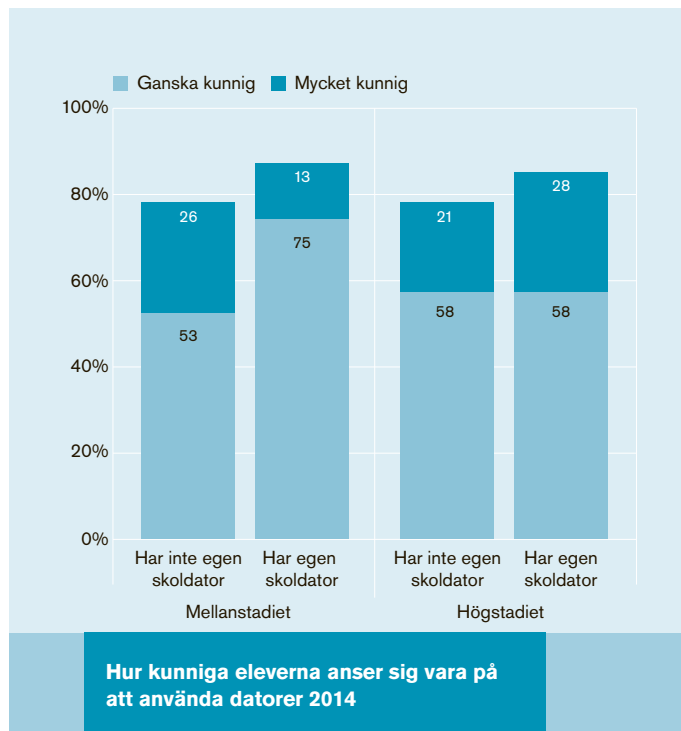

Diagram 6.3 Hur kunniga elever anser sig vara på att använda datorer, fördelat på ålder och om de har tillgång egen dator i skolan 2014.

Och här kan vi se att elever som har tillgång till en egen skoldator också skattar sina kunskaper i att använda datorer högre än de elever som saknar egen skoldator.

Gymnasiet

Bland gymnasieeleverna upplever också eleverna sig mindre kunniga jämfört med 2013. I år upplever 86 procent av gymnasieeleverna sig som kunniga eller mycket kunniga i användandet av datorer jämfört med 90 procent 2013 (diagram 6.2).

Använder elever datorer?

En förklaring till att elever generellt skattar sina kunskaper som lägre i år kan vara att de troligen inte använder datorer i lika stor omfattning som tidigare. De personliga enheterna, mobilen och surfplattan, gör att de inte använder datorer lika mycket och det påverkar naturligtvis hur datorkunnig man upplever sig.

Vi ska tydliggöra att vi inte riktigt vet vad elever lägger in i begreppet att de är kunniga i sin användning av datorer. Vi kan anta att de menar att de är kunniga i att använda datorer för att kommunicera, konsumera medier och söka efter information. I ett arbete med digital kompetens kan det finnas andra aspekter som skolan skulle kunna trycka på. Enligt läroplanens definition av digital kompetens innefattar den "säker och kritisk användning av informationssamhällets teknik samt grundläggande färdigheter i informations- och kommunikationsteknik (IKT)".

Digital kompetens

Att vara digitalt kompetent innebär att ha goda kunskaper i hur tekniken fungerar och om den roll den spelar och de möjligheter den ger i vardagslivet, både hemma och på arbetet. De färdigheter som behövs är förmågan att söka fram,

samla in och bearbeta information och använda den på ett kritiskt sätt och att kunna bedöma dess relevans och skilja mellan fysiska och virtuella verkligheten. Digital kompetens innebär vidare att elever bör ha de färdigheter som behövs för att producera, redovisa och förstå komplex information och förmågan att skaffa sig tillgång till, söka fram och använda internetbaserade tjänster.

Här har arbetet med internet i skolan en viktig roll att fylla, likaväl som i arbetet med att utveckla elevernas kritiska medvetenhet kring att hantera och använda digital information. ●

Källkritik

07

Jämförelse mellan flickor och pojkar

Det är små skillnader mellan könen i den här undersökningen, men en generell observation är att det är något fler pojkar som har egen dator medan fler flickor har smartmobil.

I Svenskarna och internet 2013 såg vi att fler flickor (79%) än pojkar (73%) hade tillgång till en egen dator på mellanstadiet, på högstadiet var det i stort sett lika tillgång och likaså på gymnasiet. I årets undersökning

Egen dator

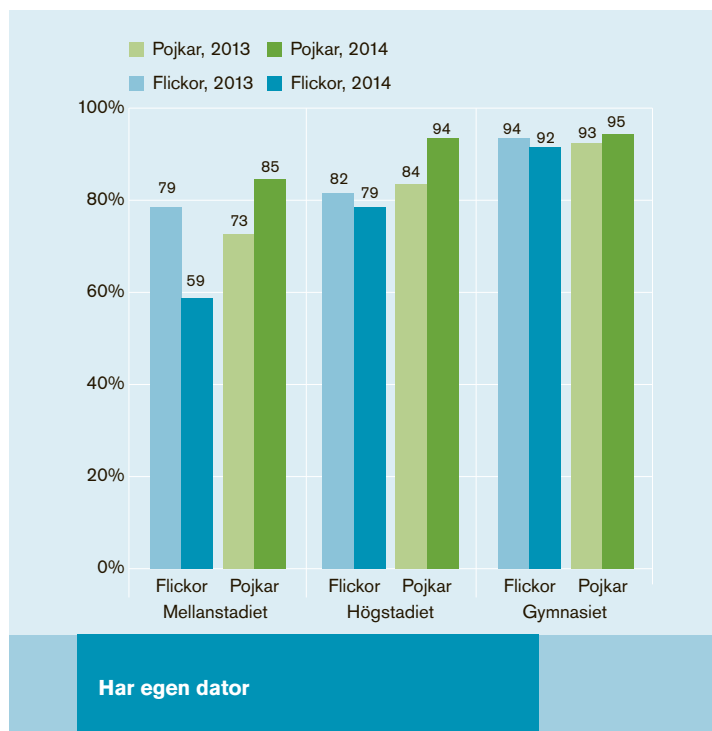

Diagram 7.1. Andel elever som har en egen dator hemma fördelar på kön 2013 och 2014.

ser vi en ny tendens och det är att datorerna får stå tillbaka för de andra personliga enheterna bland flickor, men inte lika mycket eller inte alls för pojkar.

I årets undersökning har det skett en förändring när vi tittar på tillgången till datorer. På mellanstadiet har flickor mindre tillgång till en egen dator jämfört med 2013, endast 59 procent av flickorna har en egen dator medan 85 procent av alla pojkar i samma ålder har det. Jämfört med 2013 har det alltså skett en tillbakagång från 73 procent av alla flickor till 59 procent av alla flickor som har tillgång till en egen dator, medan det bland pojkarna har skett en ökning från 73 procent till 85 procent. Frågan man kan ställa sig är om flickor väljer bort datorn till förmån för andra verktyg.

Högstadiet

Liksom de resultat som vi sett tidigare innebär ökad ålder att elever får mer tillgång till teknik. Det gäller även för datorer. Bland pojkar har tillgången ökat från att 84 procent hade en egen dator 2013 till att 94 procent har det 2014. Men bland flickor är det tvärtom, 2013 var det 84 procent av högstadietjejerna som hade tillgång till en egen dator och i år är det 79 procent.

Gymnasiet

De äldsta eleverna i den här undersökningen är också de som uppger att de i

hög grad har tillgång till teknik generellt och de gäller även datorer. 95 procent av alla pojkar har tillgång till en egen dator och 92 procent av alla flickor. Även i den här åldersgruppen har det skett en viss tillbakagång bland flickorna jämfört med 2013, men skillnaden är mindre.

På gymnasiet är skillnaden mellan pojkar och flickor mindre, men bland de elever som ingår i den här undersökningen har pojkar i högre utsträckning än flickor en egen dator. Tendensen är tydlig, och frågan man kan ställa sig är varför flickor inte har datorer.

På sikt kan vi också fundera på om tillgången till teknik, samt vilken teknik man väljer att använda, påverkar viljan att arbeta med it och teknik. Kan elever göra samma sak på en dator som på en mobil, eller en surfplatta? Låt oss titta på hur tillgången till andra enheter ser ut mellan könen, om det är så att flickor väljer att använda andra enheter för att koppla upp sig mot internet.

När vi tittar på tillgång till internet bland elever som grupp ser vi att majoriteten har en smartmobil, 92 procent av mellanstadieeleverna, 97 procent av högstadieeleverna och 98 procent av gymnasisterna.

Skillnaderna mellan könen är små när det kommer till tillgång till mobiler, men hur ser det ut när det kommer till tillgång till andra enheter?

Flickor på mellanstadiet har tillgång till mobiler och smartmobil i större utsträckning än pojkar, 98 procent av flickorna har en egen mobil jämfört med 87 procent av pojkar, när det kommer till smartmobil har 95 procent av flickorna och 87 procent av pojkarna.

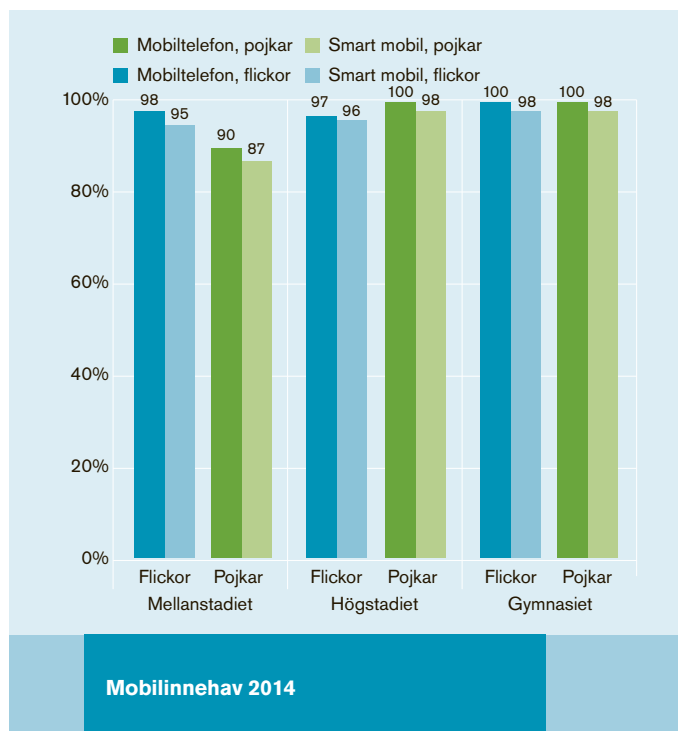
Mellanstadiet

Bland barn i mellanstadieåldern är det fler flickor än pojkar (60 % jämfört med 56 %) som har en egen surfplatta, men samtidigt uppger ett större antal pojkar (97 %) än flickor (94 %) att de använder surfplattor, skillnaden är liten men väger över till pojkarnas fördel. Pojkar tycks använda surfplattor något mer än flickor i samma åldersgrupp.

Högstadiet

Bland barn i högstadieåldern är det fler pojkar som har en egen surfplatta, 39 procent jämfört med 34 procent av flickorna. Det är dock fler flickor som uppger att de är surfplattanvändare än pojkar, 88 procent av alla flickor använder surfplattor jämfört med 77 procent av pojkarna.

Surfplatta

Mobilinnehav 2014

Diagram 7.2 Andel elever i åldern 11–19 år som har en mobiltelefon respektive smartmobil fördelat på kön 2014.

Gymnasiet

På gymnasiet är den egna surfplattan ovanligare, men även här är det fler pojkar – 30 procent medan det är 21 procent av flickorna – och när det kommer till användning är även den högre bland pojkar med 76 procent jämfört med 74 procent av flickorna. Surfplattan används främst för att besöka sociala nätverk, spela och surfa runt på som vi redan visat i kapitel 2.

Pojkars tillgång till teknik

Pojkar har i alla åldrar tillgång till mer teknik och tekniska enheter. Och de är också flitigare användare av tekniken. Här har skolan en aktiv roll att fylla genom att skolan "ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Det sätt på vilket flickor och pojkar bemöts och bedöms i skolan, och de krav och förväntningar som ställs på dem, bi-

Skolans roll

drar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan /.../ ska ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet." sid 8 lpf11. Det är viktigt att alla får lära sig att använda olika sorters enheter för att få tillgång till internet, så att flickor inte bara blir användare av enheter som bjuder in till konsumtion av internet, som är låsta och relativt begränsade i sin möjlighet att vara delaktig som skapare av internet. I vår undersökning är det tydligt att flickor har mindre tillgång till teknik, medan pojkar har mer teknik i sin vardag.

Flickors tillgång till teknik

Frågan vi bör ställa oss om detta påverkar elevers kunskaper, och om så hur det påverkar deras sätt att skatta sina kunskaper?

I Svenskarna och internet har vi frågat elever hur de kunniga de är i att hantera datorer.

När man tittar på hur pojkar och flickor skattar sina kunskaper i att använda datorer så uppger flickor i alla skolstadiet att de är mer kunniga i att använda datorer jämfört med pojkar. I vår undersökning är det flickor som har självförtroende och upplever sig som kunniga. Men en annan förklaring är att i och med att pojkar har mer tillgång till mer teknisk utrustning är de mer medvetna om att det finns mycket mer som man kan lära sig. Bristen på tillgång till teknik kan medföra att flickor överskattar sin kunskapsnivå, de är helt enkelt inte medvetna om hur mycket mer de skulle kunna använda datorer till, medan pojkar genom sin tillgång och användning av datorer har insikt om de möjligheter som finns med tekniken.

Skatta kunskaper

Naturligtvis kan det också vara så att flickor är mer mogna och kunniga använ-

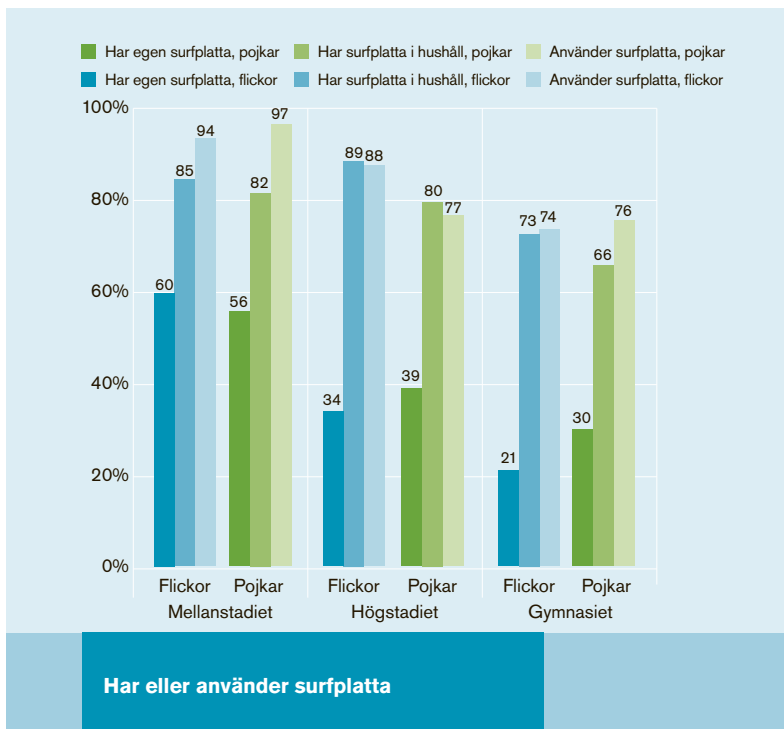

Diagram 7.3 Andel elever i åldern 11–19 år som har en surfplatta respektive som använder surfplatta 2014.

dare. Oavsett vilken förklaring vi väljer att tro på har skolan en viktig roll att fylla, genom att arbeta med att fördjupa alla elevers kunskaper om teknik och datorer oavsett kön och socioekonomisk bakgrund.

En annan förklaring till att flickor anser sig vara mer kunniga skulle kunna vara att de i skolan lärt sig använda datorer, men det finns inga uppgifter i vår statistik om hur pedagoger arbetar för att utveckla elevers kunskaper om internet och datorer. Den lilla tid som läggs på internet och it i skolan ger inte stöd för att skolan skulle vara den plats där flickor får gedigna kunskaper om internet och datorer. Den senaste läroplanen Lpf11 har inga aktiva skrivningar kring att grundskoleelever ska få kunskaper om datorer och hur de fungerar.

Hur ofta använder pojkar respektive flickor internet för skolrelaterade uppgifter?

Mellanstadiet

56 procent av pojkarna på mellanstadiet använder internet regelbundet, minst en gång i veckan eller oftare, för att söka efter information till skolarbetet, medan hela 65 procent av flickorna gör samma sak. Skolarbete på mellanstadiet bygger inte på att eleverna ska söka efter fakta på internet, men vi kan se att denna aktivitet ökar med elevernas ålder och mognad. Om vi jämför med 2013 ser vi dock en ökad användning av internet för att söka efter information.

Högstadiet

I högstadiet är det 72 procent av flickorna som regelbundet använder internet för att skaffa information, och här har pojkarna gått om: 80 procent använder internet regelbundet för att söka efter information för skolarbetet.

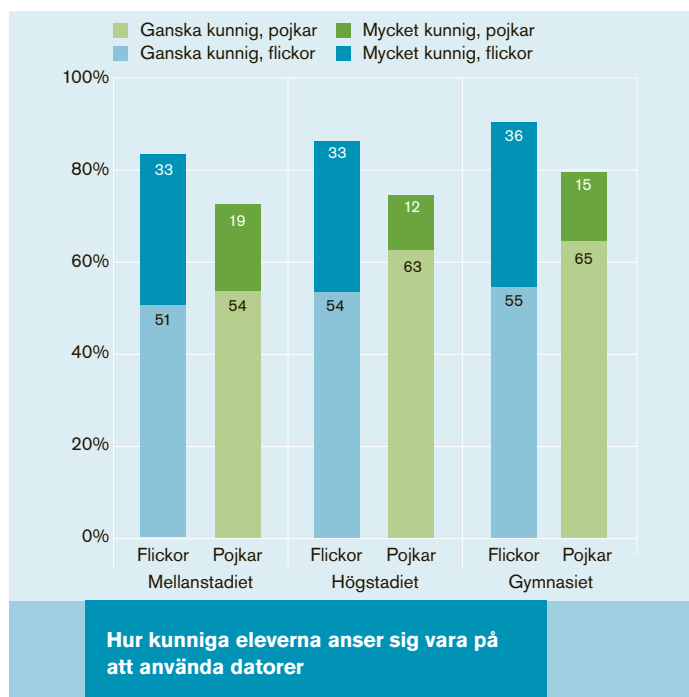

Diagram 7.4 Andel av varje åldersgrupp som anser sig vara "ganska kunnig" respektive "mycket kunnig" när det gäller användning av datorer fördelat på kön 2014.

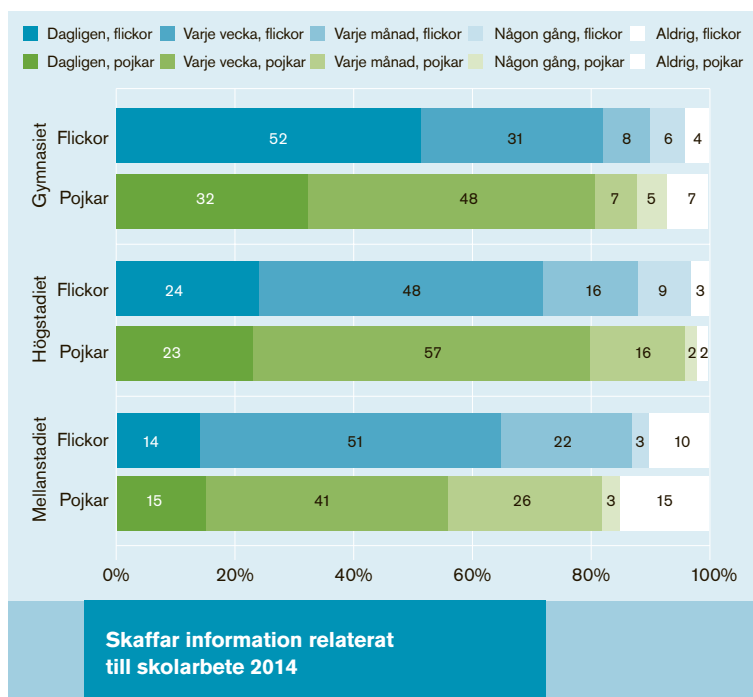

Diagram 7.5 Andel elever som med olika frekvens skaffat information relaterat till skolarbete via internet fördelat på kön och ålder 2014.

Flickor använder alltså internet mer i förhållande till skolarbetet på högstadiet medan pojkar använder internet till andra aktiviteter.

När vi frågade flickor och pojkar om hur viktigt internet är för dem kunde vi se att för elever i alla åldrar är internet viktigt (diagram 6.1).

Skillnaden mellan hur viktigt flickor respektive pojkar tycker att internet är, är som störst bland elever på mellanstadiet. Där är också skillnaden som störst i tillgång till datorer, och upplevd kunskapsnivå var som störst. Bland pojkarna uppges över hälften – 55 procent – att internet är viktigt för vardagslivet, och 58 procent av pojkarna på mellanstadiet upplever att internet är viktigt för studierna, för flickor i samma ålder är det 47 procent som upplever att internet är viktigt för

vardagslivet men endast 38 procent som anser att internet är viktigt för studierna.

En slutsats som man skulle kunna tro är rimlig är att pojkar använder internet mer för sina studier på mellanstadiet, jämfört med flickor. De har också mer tillgång till datorer och använder surfplattor mer som grupp, och det påverkar i sig hur viktigt internet anses vara.

Bland eleverna på högstadiet uppges 65 procent av flickorna att internet är viktigt för vardagslivet, medan 61 procent av pojkarna säger samma sak. För studierna är internet lika viktigt för flickor och pojkar på högstadiet.

Bland eleverna på gymnasiet är internet viktigare för vardagslivet än för studier bland flickor, 82 procent uppges att internet är viktigt för vardagslivet, medan 80 procent uppges att internet är viktigt för studierna. Det är intressant att se att bland pojkarna upplevs internet som viktigare för studierna där, 80 procent säger att internet är viktigt, medan 77 procent uppges att internet är viktigt för vardagslivet.

Internets betydelse för vardagsliv och studier kan tolkas så att när elever blir äldre används internet mer för både studier och vardagsliv. Bland elever på gymnasiet använder elever internet och it på fler sätt och för fler skolrelaterade uppgifter, det framgår av Skolverkets rapport från 2012 om it och it-användning. Men vi ser också att många elever anger att de använder olika verktyg för att kommunicera med skolan, hela 56 procent av alla mellanstadieelever har verktyg för kommunikation mellan skolan och hem, och 59 procent av högstadieleverna uppges att de har samma sak. ●

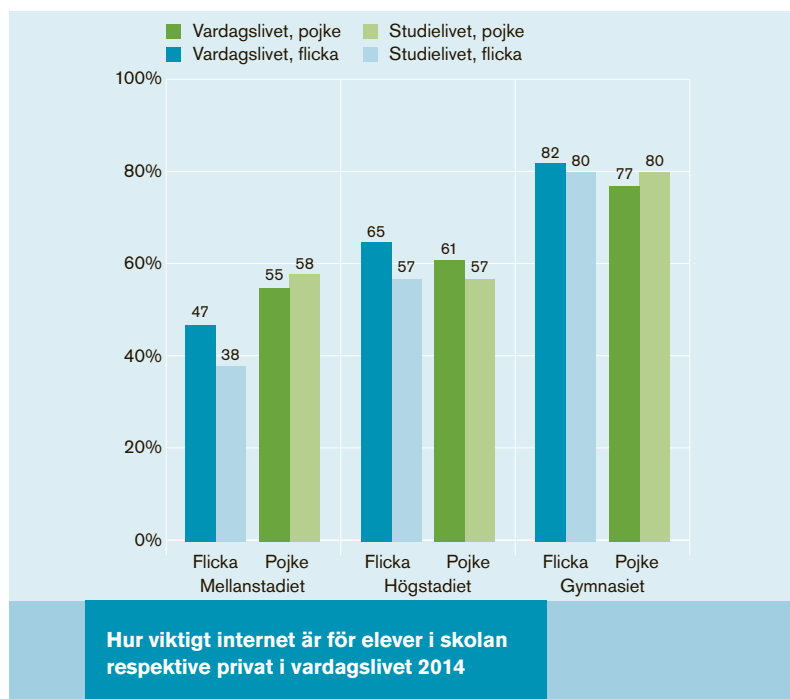

Diagram 7.6 Hur viktigt elever tycker att internet är för dem i skolan och privat i vardagslivet fördelat på kön och ålder 2014.

08 Attityder och delaktighet

En majoritet av eleverna känner sig delaktiga i informationssamhället, och det är viktigt med tanke på att en av skolans uppgifter är ge de kunskaper och färdigheter som krävs som medborgare.

Delaktighet

Frågan om hur elever ser på sin delaktighet i det digitala samhället är viktig i och med att fler och fler samhällsfunktioner flyttar ut på internet och det är viktigt att elever får kunskaper och färdigheter som förbereder dem för att fungera som medborgare i det digitala samhället.

I Svenskarna och internet 2013 sade hälften av alla flickor i åldern 12–13 år att de känner sig delaktiga i det nya informationssamhället vilket är en större andel än pojkarna där fyra av tio kände sig delaktiga. I årets undersökning ser vi samma tendens att flickor i högre utsträckning än pojkar känner sig delaktiga i det nya informationssamhället. 57 procent av alla flickor i mellanstadiet känner sig fullt ut eller till stor del delaktiga, medan 43 procent av pojkarna i samma ålder känner delaktighet. Bland flickor som går på högstadiet är det färre som känner sig delaktiga i det nya informationssamhället 2014, endast 54 procent jämfört med 70 procent 2013.

Bland eleverna på gymnasiet ser vi samma trend som på mellanstadiet att flickor att känner sig mer delaktiga än pojkarna.

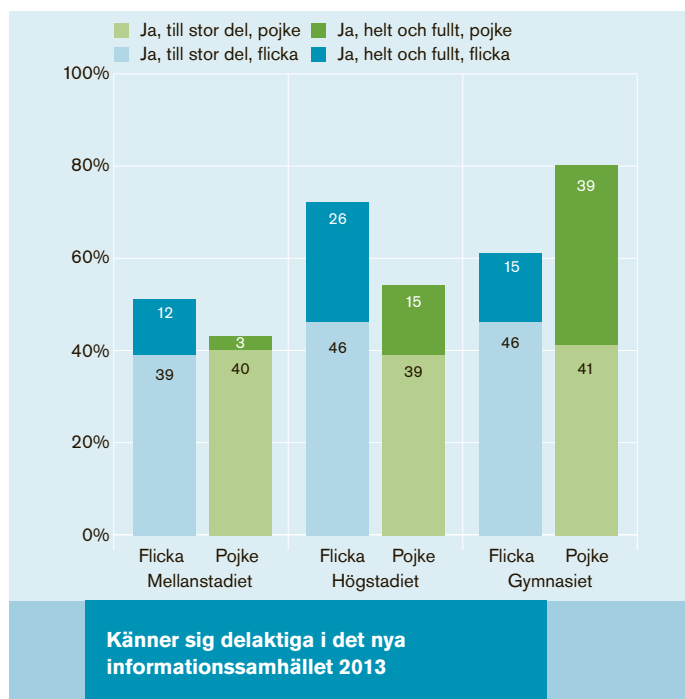

Diagram 8.1 Andel av varje åldersgrupp som känner sig "Helt och fullt" respektive "Till stor del" delaktiga i det nya informationssamhället fördelat på kön 2013.

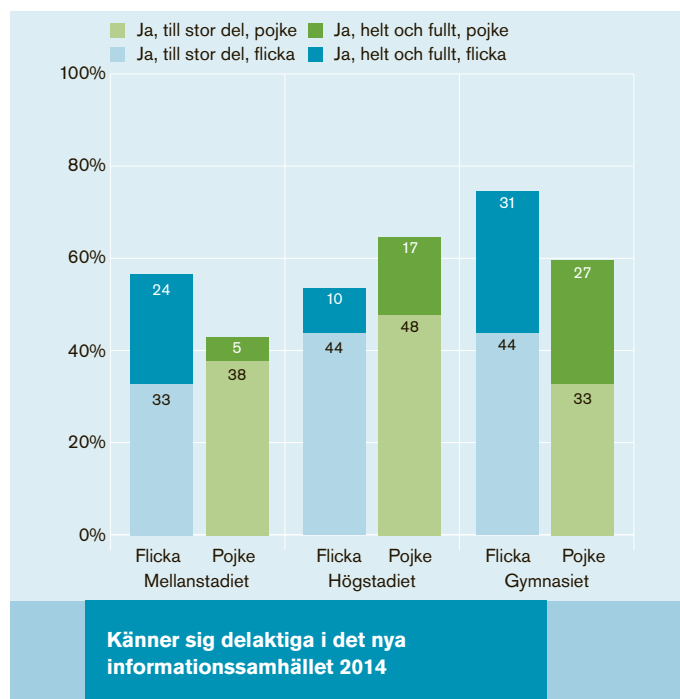

Diagram 8.2 Andel av varje åldersgrupp som känner sig "Helt och fullt" respektive "Till stor del" delaktiga i det nya informationssamhället fördelat på kön 2014.

Men om vi tittar på alla elevgrupper i den här studien så tycks färre känna sig delaktiga i informationssamhället jämfört med 2013, med undantag för pojkar på högstadiet som känner mer delaktighet. Om denna tillbakagång är tillfällig eller inte vet vi inte.

Integritet och elever

Integritet

Nytt för Svenskarna och internet 2014 är att vi har ställt frågor om integritet, men bara till elever på gymnasiet eftersom de yngre barnen inte klarade av att ta ställning till frågan.

I vår statistik är det tydligt att det finns en betydande grupp som inte kan ta ställning till integritetsfrågor. 10 procent har ingen uppfattning om de kan kontrollera sin personliga integritet, 15 procent kan inte ta ställning till om de har något att dölja, 12 procent av eleverna på gymnasiet kan inte ta ställning till om oron för den personliga integriteten är överdriven eller ej. 17 procent av eleverna har inte någon uppfattning om påståendet "det finns ingen personlig integritet, och jag accepterar det".

Personlig integritet

Detta resultat kan tolkas på flera sätt, antingen är integritetsfrågor inte viktiga

Attityd till integritet, 17–19 år (2014)						
	1 Instämmer inte alls	2	3	4	5 Instämmer helt	Har ingen uppfattning
Det finns inte längre någon personlig integritet, och jag accepterar det	18%	18%	29%	10%	8%	17%
Jag är oroad att myndigheterna inkräktar på min personliga integritet på internet	40%	28%	8%	11%	7%	6%
Jag är oroad att stora företag som Google och Facebook inkräktar på min personliga integritet på internet	37%	21%	18%	7%	15%	3%
Jag är oroad att andra människor inkräktar på min personliga integritet på internet	49%	25%	15%	4%	4%	3%
Jag skyddar aktivt min personliga integritet på internet	14%	15%	24%	17%	26%	4%
Oron över den personliga integriteten på internet är överdriven	15%	14%	34%	14%	11%	12%
Jag har inget att dölja	10%	0%	15%	20%	40%	15%
Jag tycker att jag kan kontrollera min personliga integritet på internet	0%	5%	25%	40%	20%	10%

Tabell 8.a.

för gymnasieungdomar eller så upplever de att de kan hantera integritetsfrågorna. Det finns studier som Madden & Smith 2010 som visar att unga i större utsträckning än äldre gör aktiva insatser för att begränsa synligheten kring vem som ser vad av det de delar på sociala medier. Kanske är det så att elever genom sin användning ser det som så naturligt att de styr sina inställningar att diskussionen kring integritetsintrång inte är viktig och det är därför de inte behöver eller vill ta ställning till frågorna. Men det kan också vara så att de inte har kunskaper och därför inte tar ställning till frågorna.

Gymnasieelever upplever enligt vår statistik inte någon större oro för integritetsintrång på internet. 40 procent upplever ingen oro för att myndigheterna ska inkräkta på deras vardagsliv, 37 procent upplever ingen oro för att internetföretagen ska inkräkta på deras vardagsliv. Om vi tittar på vad gymnasieelever upplever mest oro inför så säger sig var femte elev (22 procent) på gymnasiet känna viss oro för att Google och Facebook ska göra intrång. Minst oro upplever gymnasisterna för intrång från människor i deras närhet, där endast 8 procent av eleverna upplever någon form av oro. Elever på gymnasiet litar på sin omgivning, eller tycker sig kunna kontrollera hur och vad de delar med vem. Det är tydligt i resultatet att gymnasieelever litar på sina vänner och nästan hälften, 49 procent, känner ingen oro för att andra människor ska inkräkta på deras personliga integritet.

Det är vidare intressant att hela 40 procent av alla gymnasister inte upplever att de har något att dölja, och vi ser vidare att 60 procent upplever att de kan kontrollera

sin integritet helt eller delvis. Så elever tycks inte tycka att integritetsfrågor är viktiga när de använder internetrelaterade tjänster.

Den slutsats vi kan dra är att internet är viktigt och elever på gymnasiet upplever inte att de behöver vara speciellt oroad för eventuella intrång genom sociala medier. En förklaring kan vara att få gymnasieelever har blivit kränkta eller upplevt sig kränkta genom sin användning av nätet.

Vi kan se att 97 procent av mellanstadieeleverna aldrig upplevt sig kränkta på nätet, 90 procent av högstadieeleverna och 86 procent av gymnasieeleverna, vilket vi alla kan se som positiva siffror.

När vi tittar på aktiviteter som elever gör minst en gång i veckan ser vi att så många som 9 procent av alla flickor i mellanstadiet har fått kränkande e-post eller blivit trakterade. För högstadieflickor är andelen

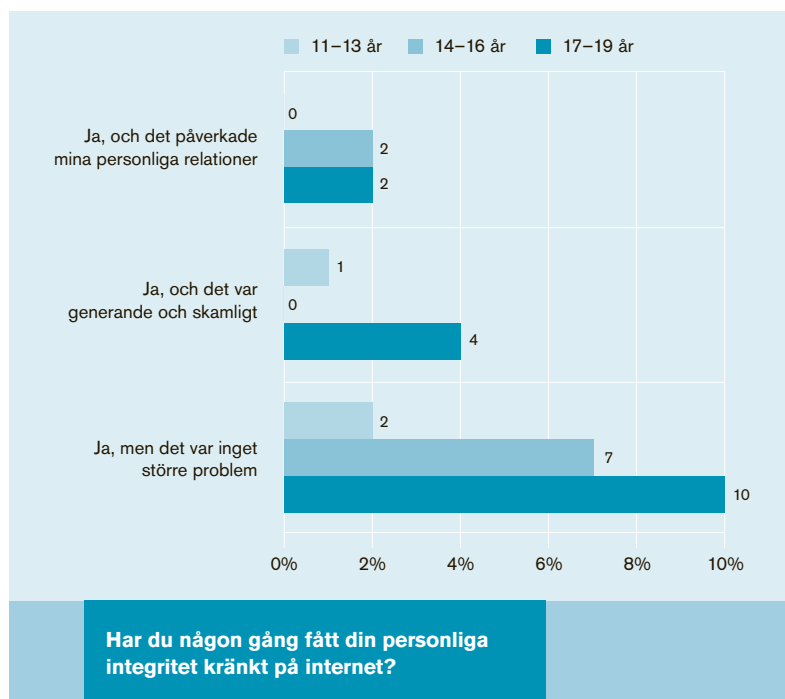

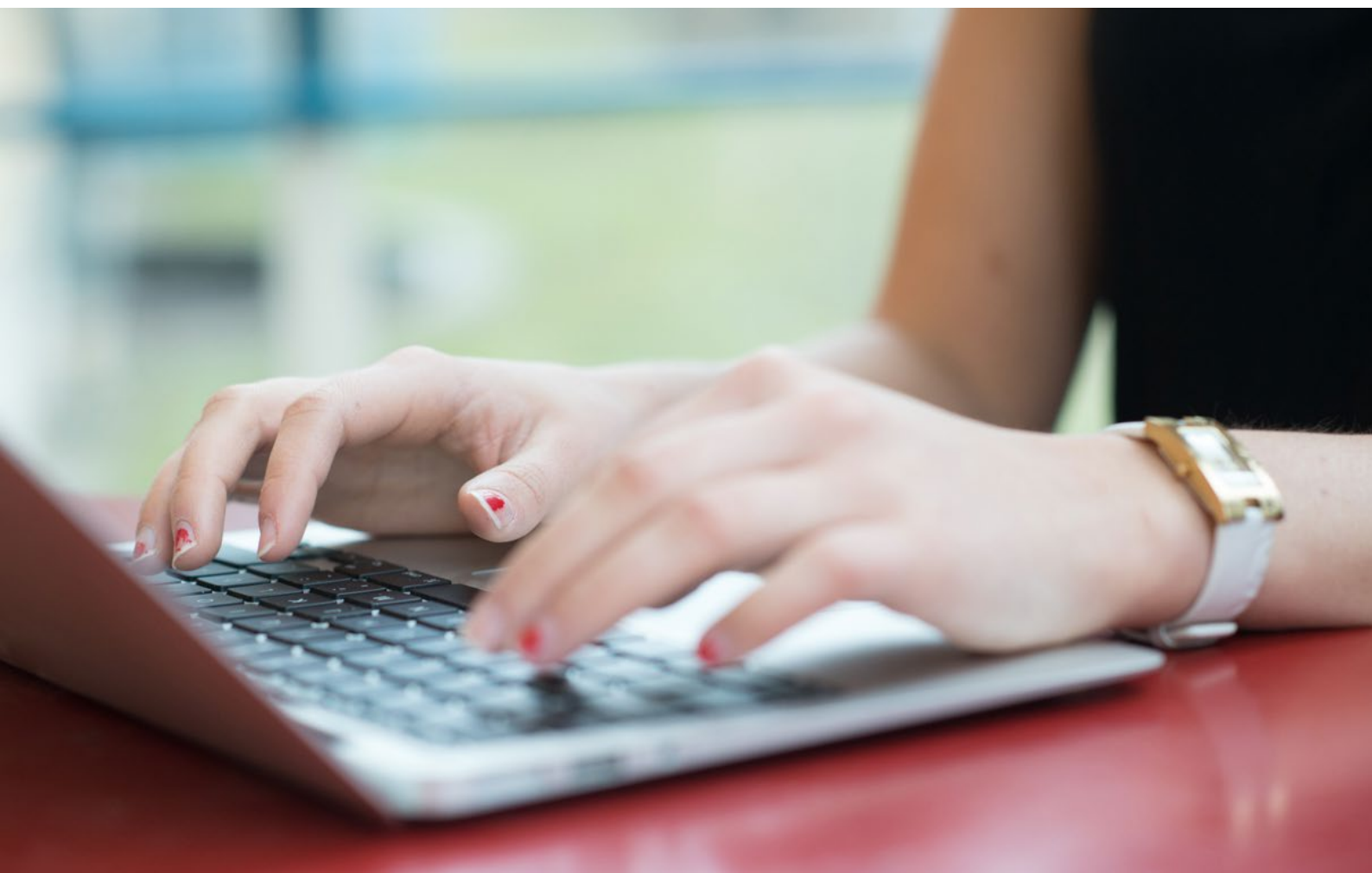
Diagram 8.3 Hur många elever 17-19 år som svarat ja på påståenden om kränkt personlig integritet 2014. (Flera svar OK).

12 procent och för gymnasiet 14 procent. Även pojkar drabbas om än i något mindre omfattning, 5 procent av alla pojkar i mellanstadiet drabbas av kränkningar varje vecka, 9 procent av pojkarna på högstadiet och gymnasiet. (Tabell 1 i tabellbilagan)

Så även om dessa elever inte upplever att kränkningar på internet är ett problem är det viktigt att prata om hur vi förhåller oss till varandra på nätet och att det samta-

let förs regelbundet i vardagen[10]. Det är en viktig del av skolans värdegrundsarbete.

Sedan är kunskaper kring hur man skyddar sin integritet och säkerhet på nätet en viktig del av den digitala kompetens som varje internetmedborgare behöver och skolan har en viktig roll att fylla här, eftersom alla barn kommer i kontakt med skolan och tillbringar en stor del av sin vardag i skolan. ●

09

Digitala verktyg
i undervisningen

Vi har frågat lärare som deltagit i .SE:s skoltävling Webbstjärnan hur de arbetar med digitala resurser i skolan, både för undervisning och för administration och planering.

Sedan 2009 har .SE arrangerat en skoltävling för svenska ungdomsskolan med syftet att stimulera och utveckla internetanvändandet i skolan. Satsningen bygger på att vi erbjuder pedagoger som deltar i Webbstjärnan möjlighet att publicera skolarbete på webben. .SE ger de del-

Webbstjärnan

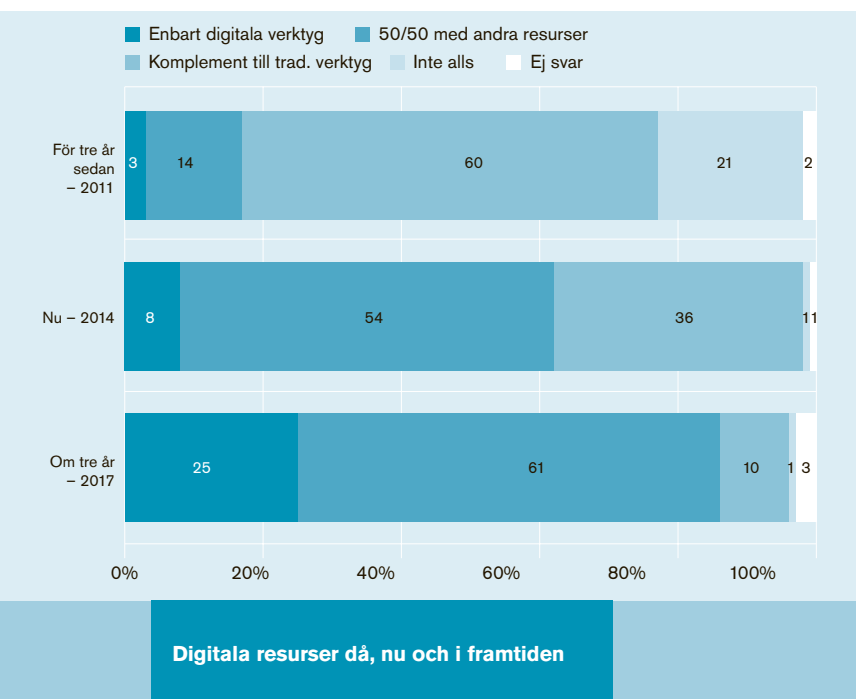

Diagram 9.1 Hur mycket lärare använder digitala verktyg, som t.ex. Webbstjärnan för sin undervisning. För tre år sedan, nu och hur de tror om framtiden.

tagande lärarna en egen .se-adress och ett webbhotell för att tillsammans med sina elever publicera skolarbete på nätet. Genom denna satsning kommer .SE i kontakt med lärare i alla stadier.

Under februari-mars 2014 gjordes en enkät bland de deltagande lärarna i Webbstjärnan kring hur de använder digitala resurser i skolan och i sin undervisning. I enkäten ombads pedagogerna beskriva hur de använder digitala resurser i sin undervisning, i sitt administrativa arbete och för planeringen av det pedagogiska arbetet. Lärarna har dessutom ombetts värdera hur de använde digitala resurser för tre år sedan, idag och hur de tror att de kommer att använda digitala resurser om tre år.

Pedagoger

Hur ser användningen ut av digitala resurser i undervisningen idag, för tre år sedan och om tre år?

Vi ser att under de tre senaste åren har användningen av digitala resurser i undervisningen ökat. Alla pedagoger som ingår i undersökningen uppger att de använder digitala verktyg som en del av undervisningen. När de uppskattar hur användningen såg ut för tre år sedan så uppger 21 procent att de inte alls använde digitala verktyg i undervisningen. Och när digitala verktyg användes var det främst i kombination med traditionella verktyg, såsom läroböcker.

Ökad användning för undervisning

Idag uppger pedagogerna i vår undersökning att digitala verktyg främst används i kombination med andra resurser, och de traditionella verktygen har fått stå tillbaka.

Kombinationsverktyg

Användare av Webbstjärnan får ett stöd och tydliga pedagogiska resurser för att vi vill stimulera användningen av digitala resurser. Många av de pedagoger som kommer till

Webbstjärnan gör det för att det finns stöd och hjälp att få, pedagogiska handledningar och andra pedagoger som arbetar med digitala resurser inom ramen för det pedagogiska uppdraget som lärare har.

Det är endast 8 procent av pedagogerna i undersökningen som anger att de "endast" använder digitala verktyg i undervisningen.

En slutsats som vi är benägna att dra är att det finns få digitala resurser att tillgå för pedagoger och därför används dessa

i kombination med andra resurser, och traditionella läromedel. Men bland de tillfrågade pedagogerna är det 25 procent som tror att de om tre år bara kommer att använda digitala verktyg. Det visar att pedagoger som använder digitala resurser som Webbstjärnan tror på digitala resursers möjligheter för undervisningen. Vidare uppger pedagogerna att de tror att användningen av traditionella verktyg kommer att minska och uppskattas inte

Få digitala resurser

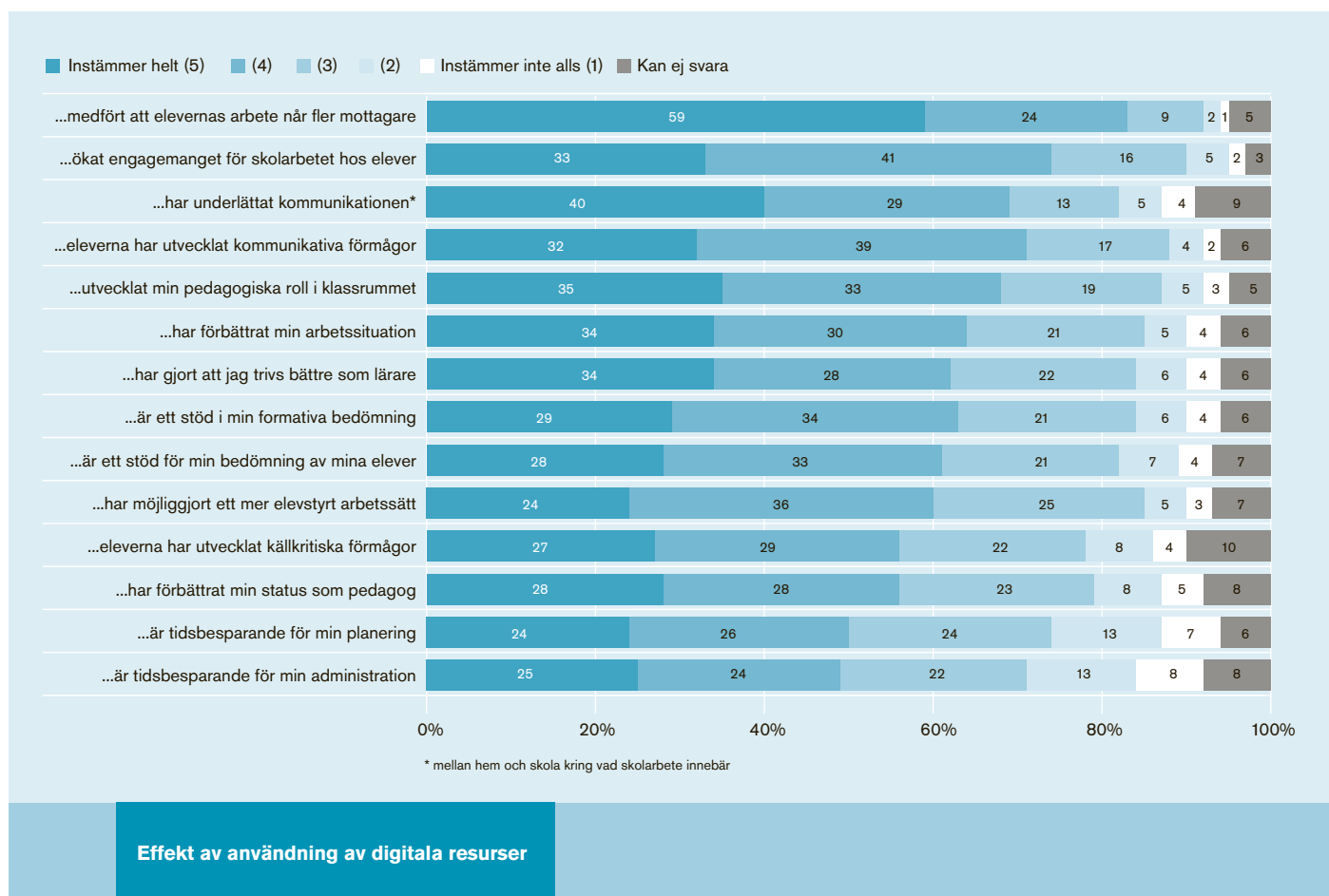

Diagram 9.2 Hur lärare instämmer i att digitala verktyg som Webbstjärnan har påverkat deras arbete. 2014

vara ett av de verktyg som används i undervisningen om tre år. Vi ser en tydlig tendens att digitala verktyg har tagit mer och mer plats i undervisningen under de tre senaste åren när pedagoger ska uppskattar hur de använder digitala verktyg i undervisningen.

När pedagoger som använder digitala resurser ska ange vad ett sådant arbete medför för effekter uppger 83 procent att ett arbete med webben medför att elevers arbeten når fler mottagare. 74 procent anger att det ökar engagemanget för skolarbetet hos eleverna.

Detta är siffror som stöds av bland annat Dan Åkerlunds avhandling "Elever

syns på nätet – multimodala texter och autentiska mottagare" där han bland annat konstaterar att när elever bloggar "fanns det för många en tydlig mottagare som inte var läraren, både utanför klassrummet i form av vänner och föräldrar, men också de andra klasskamraterna.". Dan Åkerlund menar vidare i sin avhandling att ett arbete med digitala resurser medför att elever utvecklar kommunikativa förmågor och det instämmer också en majoritet av pedagogerna i vår studie med. 69 procent av pedagogerna anger att de upplever att ett arbete med digitala resurser medför att eleverna utvecklar kommunikativa förmågor.

Tydliga mottagare

Utvecklar kommunikativa förmågor

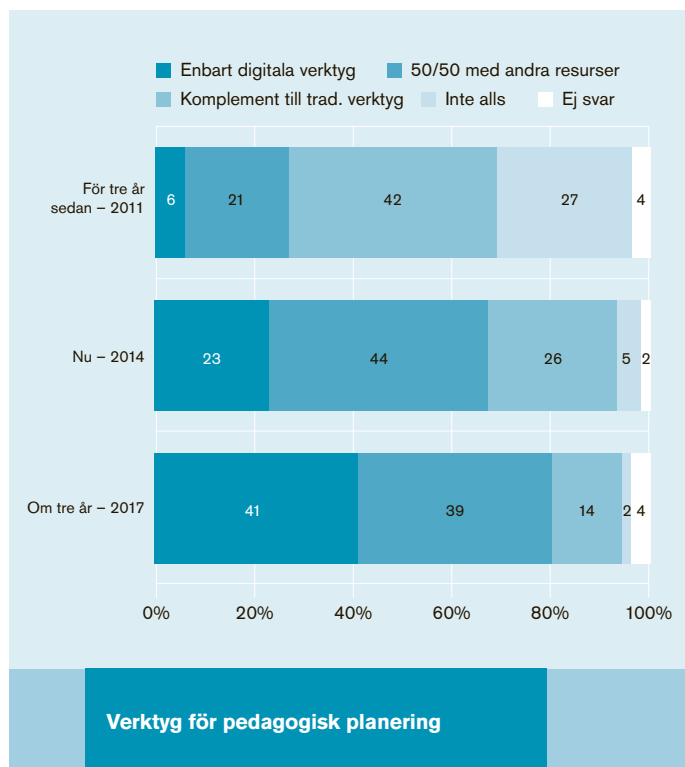

Diagram 9.3 Hur mycket lärare använder digitala verktyg, som t.ex. Webbstjärnan för pedagogiska planering. För tre år sedan, nu och hur de tror om framtiden.

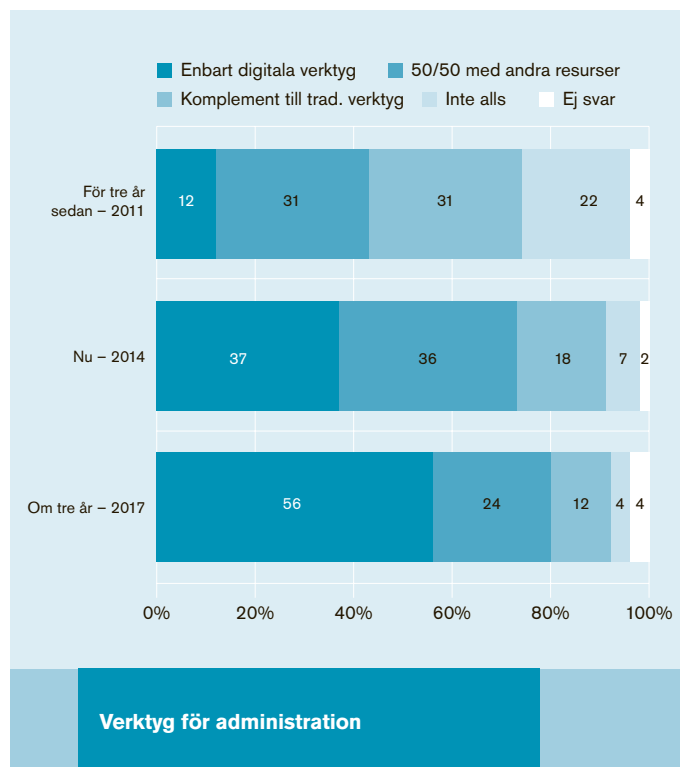

Diagram 9.4 Hur mycket lärare använder digitala verktyg, som t.ex. Webbstjärnan för sitt administrativa arbete. För tre år sedan, nu och hur de tror om framtiden.

Digitala resurser och den pedagogiska planeringen

Vi ser att tydligt att användningen av digitala verktyg för den pedagogiska planeringen är vanligare än användning i undervisningen. Hela 23 procent av pedagogerna uppger att de endast använder digitala resurser för sin pedagogiska planering. En förklaring kan vara att det finns fler digitala verktyg för planeringsarbete. I pedagogernas arbete i klassrummet eller tillsammans med elever krävs mer specifika resurser/verktyg och därför är användningen mindre av digitala resurser enbart i undervisningen, medan de planeringsverktyg som finns är mer generiska och fungerar oavsett ålder och skolform.

Pedagogisk planering

Digitala resurser för administration

I det administrativa arbetet används digitala resurser mest av pedagogerna. Även här ser vi att det har hänt mycket när pedagogerna ska titta på hur utvecklingen varit de senaste tre åren. För tre år sedan var det 22 procent av pedagogerna som inte alls använde digitala resurser för administration, idag är det endast 7 procent, och hela 37 procent av pedagogerna uppger att de använder bara digitala resurser för administration.

Bland eleverna ställdes frågan i Svenskarna och internet om hur många av dem som går i grundskolans mellanstadium och högstadium som har tillgång till kommunikationsverktyg som Schoolsoft för information om skolan. 56 procent av

Svenskarna och internet 2014

Schoolsoft

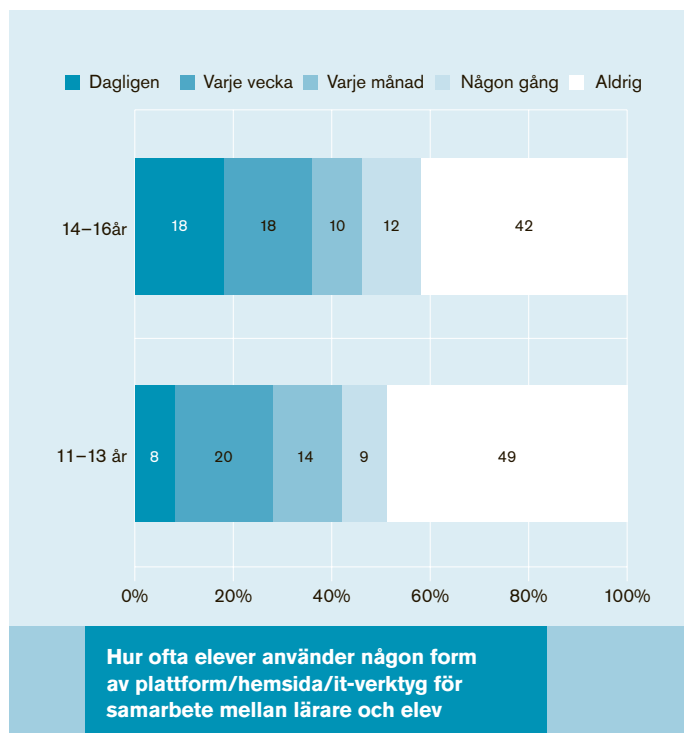

Diagram 9.5 Hur ofta elever använder någon form av plattform/hemsida/it-verktyg för samarbete mellan lärare och elev fördelat på ålder 2014

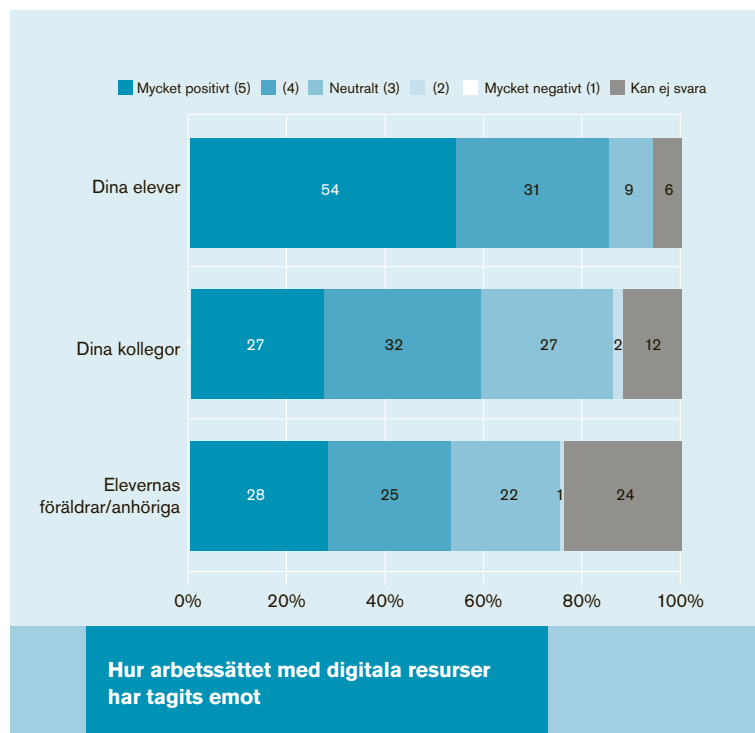

Diagram 9.6 Hur lärare uppger att deras arbete/arbetssätt med Webbstjärnan mottagits av andra grupper 2014.

mellanstadieeleverna och 59 procent av högstadieeleverna uppgav att de använde den typen av administrationsverktyg.

Ett arbete med digitala resurser utmanar och ställer krav på att pedagogerna utvecklas och 68 procent av pedagogerna uppger i vår undersökning att ett arbete med digitala resurser har utvecklat deras pedagogiska roll i klassrummet. En majoritet, 64 procent, anger vidare att arbetet med digitala resurser har förbättrat deras arbetssituation och en majoritet av pedagogerna uppger att de i och med sitt arbete med digitala resurser trivs bättre som pedagog.

*Administrativt arbete
kräver it-stöd*

54 procent anger att de använder digitala administrativa verktyg tillsammans med andra resurser. I digitaliseringskommissionens rapport om skolan framgår det att för lärares administrativa arbetsuppgifter "används ofta någon form av it-stöd för att hantera bland annat planering, bedömning och dokumentation av elevernas kunskapsutveckling, elevuppgifter, frånvaro samt kommunikation med elever och föräldrar. Lärarna uppger att det är helt avgörande att de har tillgång till ett eller flera it-system för att på ett effektivt sätt kunna bedriva sitt arbete. Många uppger emellertid också att systemen är krångliga och tidskrävande att använda." Vi ser samma sak i vår undersökning, 42 procent av pedagogerna upplever inte att användningen av digitala administrativa verktyg sparar någon tid.

När vi tittar på hur användningen av digitala resurser ser ut bland lärare är det tydligt att det skett en ökad användning de senaste åren och vi kan se förklaringar som att det finns fler och troligen mer anpassade digitala resurser för pedagoger idag än för tre år

sedan. Vi har även sett en satsning på "en till en" bland många skolor de senaste åren, och lärare har fått tillgång till egna datorer som en del av sitt arbete.

Vi kan också se att ett arbetssätt med digitala resurser bemöts positivt i de grupper som finns runt om en pedagog i skolan. Inte mindre än 85 procent av pedagogerna upplever till exempel att eleverna tycker att ett arbete med digitala resurser som Webbstjärnan är positivt eller mycket positivt. ●

Positiva

Litteratur

Skolverket

- It-användning och it-kompetens i skolan. Skolverket rapport 386, 2013
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=3005>
- Läroplanen för grundskolan Lgr 11
- Läroplan, examens mål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011, Gy 2011

.SE (Stiftelsen för internetinfrastruktur)

- Svenskarna och internet 2013
- Eleverna och internet 2013
- Unga Svenskar och Internet 2009

Nordicom

- Hur farligt är internet, Resultat från den svenska delen av den europeiska undersökningen EU Kids Online, 2011
- Mediebarometer 2013, juni 2014

Övrigt

- Dan Åkerlund, Elever syns på nätet, 2013

Metod

Materialet i denna rapport baserar sig på .SEs undersökning "Svenskarna och internet" om inget annat anges. Svenskarna och internet är en årlig undersökning som ursprungligen genomfördes av World Internet Institute, men från år 2010 är .SE (Stiftelsen för internetinfrastruktur) huvudman för den.

Med elevernas ålder avses i denna rapport det antal år eleverna fyller i år, 2014, vilket innebär att de som är födda år 2003 räknas som 11-åringar och de som är födda 1995 räknas som 19-åringar oavsett när på året de är födda. Årets undersökning, Svenskarna och internet 2014, genomfördes under februari–april 2014. Det innebär att 11–13 åringarna gick på mellanstadiet, 14–16 åringarna gick på högstadiet och 17–19 åringarna gick på gymnasiet vid intervjutillfället. Åldern för de under 12 år är den ålder som föräldrarna vid intervjutillfället uppgav att barnet hade.

I denna rapport behandlas framför allt data från 11–15 åringar som, med föräldrarnas samtycke, deltog i ungdomspanelen samt de 16–19 åringar som deltog i vuxenpanelen. Totalt 364 elever.

Till detta kommer svar från tillägsfrågor i vuxenpanelen till de föräldrar som har barn mellan 2–11 år, om barnens användning av mobil och internet, vilket ger underlag för data om 6–11 åringar i denna rapport.

Av dessa var 49 procent pojkar och 51 procent flickor. Det var 58 procent som

Ålder	Antal elever
11–13 år	98
14–16 år	158
17–19 år	108

uppgav att de bor i stad och 42 procent på landsbygden.

Se metodavsnittet i Svenskarna och Internet 2013 för detaljer kring upplägg och urval för hela studien.

Materialet i kapitel 9 om Digitala verktyg i undervisningen baserar sig på Webbstjärnans undersökning som genomfördes 24 februari – 11 mars bland de lärare som är med i Webbstjärnan. Enkäten besvarades av 446 lärare vilket innebar en svarsfrekvens på 27 procent. Av de som besvarade enkäten var 79 procent kvinnor och 21 procent män. Fördelning av i vilken årskurs de undervisar framgår av tabellen.

Årskurs	Andel
Förskoleklass–åk 3	33%
Åk 4–6	27%
Åk 7–9	18%
Gymnasiet	17%
Annan uppdelning	5%

Notera att denna undersökning genomförts bland lärare som arbetar med digitala verktyg så som Webbstjärnan och omfattar således inte hela lärarkåren. ●

Tabeller

Aktivitet minst en gång i veckan						
	11–13 år Pojkar	11–13 år Flickor	14–16 år Pojkar	14–16 år Flickor	17–19 år Pojkar	17–19 år Flickor
Besöka nätgemenskaper som är inriktade på specialintressen	26%	19%	46%	23%	50%	31%
Delta i ett chattrum	26%	24%	47%	38%	32%	29%
E-post, kontrollera, läsa eller skriva	29%	31%	59%	57%	73%	65%
Fildelningstjänster som t ex. bitTorrent / Piratebay					16%	2%
Hobbies, specialintressen	52%	37%	71%	49%	78%	35%
Instant Messaging	58%	52%	69%	58%	95%	80%
Internetbank					48%	40%
Jämföra priser på produkter/tjänster	14%	5%	16%	8%	16%	14%
Kultur, litteratur, vetenskap etc	10%	20%	25%	28%	44%	24%
Köpa/boka biljetter till resor					4%	0%
Köper saker/tjänster via internet					2%	4%
Köpt något som presenterats på ett felaktigt eller missvisande sätt på en hemsida	0%	5%	6%	4%	7%	8%
Ladda ned e-böcker	0%	2%	0%	1%	2%	0%
Ladda ned ljudböcker					2%	0%
Ladda ner musik	8%	14%	16%	18%	14%	8%
Lyssna på en radiostation	8%	10%	14%	12%	21%	22%
Lyssna på musik	95%	90%	94%	95%	95%	94%
Läsa bloggar	5%	38%	10%	53%	18%	61%
Läsa tidningar	21%	14%	31%	23%	59%	43%
Politisk information	14%	0%	15%	10%	33%	16%

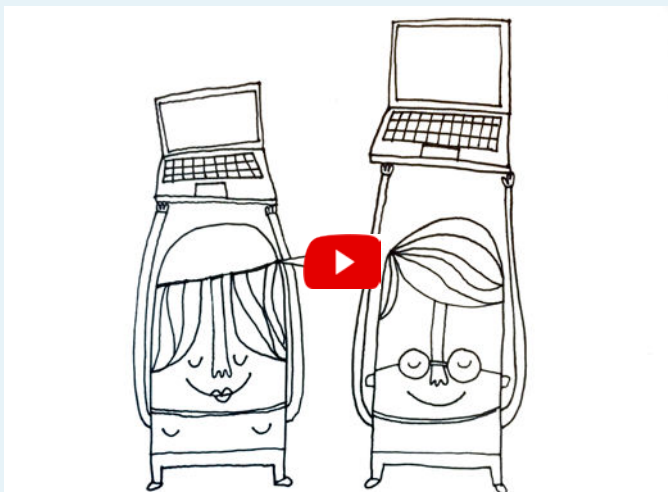
Forts. Aktivitet minst en gång i veckan						
	11–13 år Pojkar	11–13 år Flickor	14–16 år Pojkar	14–16 år Flickor	17–19 år Pojkar	17–19 år Flickor
Posta eget innehåll (videos, foton, texter) som du själv gjort	16%	31%	19%	31%	21%	35%
Posta inlägg och kommentarer på diskussionsfora	8%	9%	14%	8%	20%	18%
Prenumererar (betalar per abonnemang) för att få tillgång till film , TV och video via Internet? (t.ex. Netflix, Voddler)	19%	28%	33%	32%	38%	17%
Prenumererar (betalar per abonnemang) för att få tillgång till musik via Internet? (t.ex. Spotify)	47%	46%	56%	56%	76%	58%
Ringa upp/ta mot telefonsamtal via internet	55%	26%	51%	27%	52%	24%
Ringa/ta emot samtal med rörlig bild, sk. videosamtal eller videochat	26%	29%	29%	16%	25%	22%
Skaffa information relaterat till skolarbete	58%	66%	80%	73%	80%	84%
Skicka vidare eller dela länkar eller innehåll (videos, foton, texter) som andra gjort	24%	12%	29%	15%	34%	31%
Skriver på en mikroblogg som tex. Twitter eller liknande	8%	7%	8%	23%	16%	24%
Slå upp ett ords betydelse, stavning eller översättning	50%	50%	55%	66%	68%	69%
Sociala nätverk, posta meddelanden eller kommentarer	29%	47%	53%	49%	54%	63%
Sociala nätverk, besöker	71%	74%	94%	93%	96%	94%
Sociala nätverk, uppdaterar	29%	57%	33%	53%	45%	49%
Spela spel (nöjesspel, ej gambling)	82%	69%	76%	46%	80%	24%
Surfa runt	86%	59%	78%	79%	93%	88%
Säljer saker via internet					2%	0%
Söka efter hälso- och medicinsk information	5%	0%	7%	13%	11%	20%
Söka efter nyheter	45%	38%	57%	47%	77%	67%

TABELLER

Forts. Aktivitet minst en gång i veckan						
	11–13 år Pojkar	11–13 år Flickor	14–16 år Pojkar	14–16 år Flickor	17–19 år Pojkar	17–19 år Flickor
Söka efter skämt, serier eller andra sidor med humoristiskt innehåll	32%	12%	37%	18%	57%	41%
Söka efter/kontrollera fakta	61%	55%	69%	72%	88%	80%
Söka information om resor	0%	2%	9%	4%	13%	16%
Söka information om tidtabeller, bio, telefonnummer, adresser, TV-program	32%	43%	46%	55%	59%	57%
Ta del av offentlig information från regering, kommun och myndigheter					17%	6%
Titta på sidor med sexuellt innehåll					29%	2%
Titta på TV-kanalernas Play-tjänster	24%	48%	27%	30%	29%	27%
Titta på webbplatser med religiöst eller andligt innehåll					7%	4%
Titta på/ladda ner film/video	34%	34%	63%	58%	59%	65%
Blocket	5%	12%	28%	3%	30%	16%
Facebook	34%	33%	82%	80%	91%	96%
Google plus	11%	14%	22%	22%	16%	27%
Spotify	66%	64%	80%	85%	89%	88%
Twitter	16%	9%	30%	35%	38%	41%
Youtube	95%	81%	98%	77%	93%	67%
Har blivit kontaktad av någon på internet som bett att få personliga eller bankuppgifter	0%	7%	6%	6%	11%	18%
Har blivit mobbad eller trakasserad	5%	9%	6%	12%	9%	14%
Har fått obehaglig eller kränkande e-post	0%	5%	9%	11%	9%	8%
Har råkat hamna på en pornografisk sida när du letade efter något annat	60%	33%	38%	16%	47%	44%
Har fått virus i sin dator	29%	10%	24%	6%	24%	25%

Mer från Webbstjärnan

Se vår ritfilm till Eleverna och internet 2013

Till rapporten Eleverna och internet 2013 har vi även gjort en ritfilm, som presenterar några av de resultat som finns i rapporten.

Filmen kan du se här:

<http://www.webbstjarnan.se/rapport>

Domännamn är din gatuadress på nätet

Med ett eget domännamn får du en möjlighet att skapa något unikt som beskriver din sajt och dess innehåll. En egen domän ger ett seriöst och proffsigt intryck. Ytterst är ett domännamn din hemadress på nätet, som du kan vara säker på att ha kvar.*

Inom ramen för Webbstjärnan får du, tillsammans med dina elever, skapa ett ledigt domännamn som bara går till er sajt. En alldeles egen gatuadress på nätet.

"En .se-adress signalerar trygghet och seriositet eftersom det är kopplat till varumärket 'Sverige'."

- Andreas Mörne

.se | webbstjärnan

Illustrationer av Petra Segerberg bearbetade av Webbstjärnan, hämtade från internetguiden "Internet - så funkar det!", CC BY-SA

*För lärare och elever som ingår i Webbstjärnan betalar .SE för domännamn så länge ni skapar skolarbete på webben.

Webbkurs med Webbstjärnan

Kursen om hur en webbplats fungerar handlar om vad det innebär att ha en egen webbplats, med domännamn och webbhotell. Du får också tips om hur du kan skapa en webbplats i wordpress. Det finns även kurser i källkritik, hur du använder Creative Commons, eller hur du programmerar tillsammans med elever. Alla kurser är öppna för alla och gratis. De som slutför en av våra webbkurser får ett diplom och en digital badge.

Här hittar du alla våra webbkurser:

<http://kurs.webbstjarnan.se>

Ladda ner: <http://www.webbstjarnan.se/domannamn>

Ladda ner:

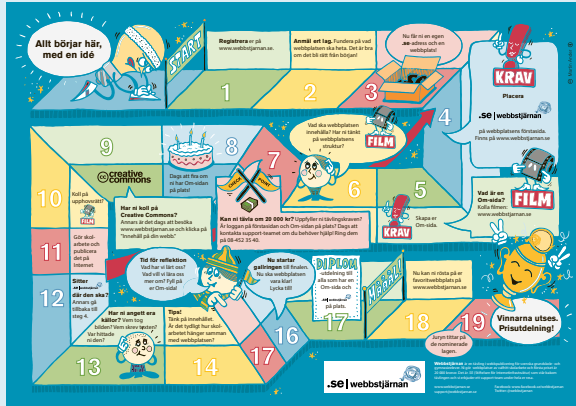
<http://www.webbstjarnan.se/forsta-hjalpen>

Första hjälpen i källkritik

Enligt vår rapport Eleverna och internet 2014 uppger var fjärde elev som går på högstadiet att de aldrig pratat om hur de ska handskas med internet i skolan. Webbstjärnan har tagit fram en rad infografiker för att hjälpa pedagoger och andra vuxna i barns närhet att föra samtal om internet. Med hjälp av infografiken "Första hjälpen i källkritik" får du ett stöd för att samtala om källkritik på nätet.

Lär dig mer om skolan och nätet på nätet!

För dig som jobbar i skolan och är intresserad att lära dig mer om internet och webbpublicering finns det en hel del aktuellt och intressant gratismaterial att hämta från .SE.

Webbstjärnan – skoltävling i Webbpublicering

Syftet med Webbstjärnan är att stimulera elever att aktivt använda webben som mediekanal och kunskapskälla. Webbstjärnan är också ett utmärkt sätt att integrera internet i undervisningen. Tävlningen fokuserar på innehåll, inte tekniska lösningar. Vi erbjuder utbildningsmaterial för lärare som vill arbeta med internet i skolan och lära sig mer om webbpublicering, källkritik och mycket mer! Läs mer på www.webbstjarnan.se. Gör en webbplats av valfritt skolarbete och ta chansen att vinna 20 000 kronor. Tävlningen är öppen för grundskole- och gymnasieelever som tävlar i lag.

Internetguider – Källkritik på internet

En kritisk hållning till innehållet på internet borde vara en del av allas digitala vardag. Men för att kunna värdera trovärdigheten hos informationen på nätet behövs verktyg och även grundläggande kunskaper om hur webben fungerar. Oavsett om du gör research tillsammans med klassen för ett skolarbete, surfar för nöjes skull eller arbetar med informationsinhämtning finns det metoder att tillgå i sökandet efter fakta och sanningar på nätet. Guiden tar upp traditionell källkritik och serverar enkla checklistor som hjälper dig att undersöka källor effektivt.

Här hittar du alla Internetguider:

<https://www.iis.se/guider>

Missa inte .SE-bloggen!

Här skriver .SE:s medarbetare om internet och internetrelaterade ämnen sett ur alla möjliga vinklar och vrår. Du får tips, information och kommentarer till aktuella händelser.

Häng med på:

<https://www.iis.se/blogg>

.se

ISBN 978-91-87437-17-5

9 789187 437175

.SE (Stiftelsen för internetinfrastruktur)
Box 7399, 103 91 Stockholm
Tel 08-452 35 00, Fax 08-452 35 02
Org. nr 802405-0190, www.iis.se

.se
Vi driver Internet framåt